

BACHELOROPPGAVE

«Jeg synes egentlig ikke den koronaen har hatt så mye på barnehagehverdagen å si» – en studie om små barns motoriske og sosiale utvikling under koronapandemien

«I don't really think the everyday life in kindergarten has been affected by the corona pandemic» – a study about small children's motor and social development during the corona pandemic

Kandidatnummer 402, 530, 551

BACH301

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Aihua Hu

Innleveringsdato: 25. mai 2022

Antall ord: 14 156

Forord

Vi vil gi en stor takk vår veileder, Aihua Hu. Vi setter pris på høy tilgjengelighet og at hun alltid var klar til å gi oss råd og ny kunnskap. Vi vil også takke våre respondenter og informanter som gjorde det mulig for oss å hente inn den dataen vi trengte. Videre ønsker vi å takke samboere, venner og familie både for motivasjon og for hjelp til korrektur og innspill – ingen nevnt, ingen glemt. Vi ønsker også å takke Sidesporet på Campus Bergen for påfyll av energi under bachelorskrivingen. Til slutt vil vi takke hverandre for godt samarbeid i prosessen.

Bergen, mai 2022

Abstract

The corona pandemic has affected every aspect of our everyday lives since March 2020. Although restrictions affect kindergartens and their everyday life, not much research has been done on how these restrictions have impacted children's development. Thus, the purpose of this study is to gain insight into how various measures, implemented throughout the corona pandemic, have affected children's development and whether any of these measures have been passed on to the children's everyday life in kindergarten. To achieve our goal, we ask the following research question: «In what way have children's motor and social development been affected by how the corona pandemic has impacted their everyday life in kindergarten?». Both qualitative and quantitative methods have been used for this research. A survey was conducted targeting kindergarten employees who generally work with toddlers. This survey was published through a debate page available for kindergarten employees across Norway. Furthermore, two informants, who previously answered the survey and work in the toddler department of two different kindergartens, were interviewed separately. We used a six-step method to analyze our qualitative data while the quantitative data were analyzed with the help of the tools embedded in SurveyXact. Additionally, relevant theory was included and considered when reviewing and analyzing the findings, supporting the conclusion of this research. Our findings reveal that although many of our respondents and informants believe that positive outcomes have been presented as an effect of some corona measures, these positive changes are difficult to maintain – due to insufficient staffing norm.

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD	2
ABSTRACT	3
INNHALDSFORTEGNELSE	4
1. INNLEDNING	7
1.1 VALG AV TEMA.....	7
1.2 FORMÅLET MED OPPGAVEN	7
1.3 PROBLEMSTILLING	8
<i>1.3.1 Utdyping og avgrensning</i>	8
1.4 BEGREPSAVKLARING	8
1.5 OPPBYGGING AV OPPGAVEN	9
2. HYPOTESER	9
3. TEORI	10
3.1 UTVIKLING	11
<i>3.1.1 Den proksimale sone for utvikling og flytsonen</i>	11
3.2 MOTORISK UTVIKLING.....	12
<i>3.2.1 Uterommet for de yngste</i>	13
3.3 SOSIAL UTVIKLING	13
<i>3.3.1 Sosiale ferdigheter og sosial kompetanse</i>	14
<i>3.3.2 Små grupper</i>	14
<i>3.3.3 Tilknytning</i>	15

3.4 BARNETS BESTE.....	17
3.5 OPPSUMMERING	17
4. METODE	18
4.1 VALG AV METODE	18
4.2 VALG AV INFORMANTER.....	19
4.3 ANALYSEMETODE.....	20
4.4 KVALITETSVURDERING.....	22
4.4.1 Metodekritikk.....	22
4.4.2 Validitet	23
4.4.3 Reliabilitet	24
4.4.4 Feilkilder	24
4.4.5 Etske hensyn.....	25
4.5 OPPSUMMERING	25
5. FUNN OG DRØFTING	25
5.1 ØKT UTETID HAR FØRT TIL BEDRE MOTORIKK.....	26
5.1.1 «Barna skal oppleve glede av å være ute».....	26
5.1.2 Motorikken har blitt bedre	28
5.1.3 Betydningen av et godt tilrettelagt uteområde	29
5.1.4 Lite fokus på den motoriske utviklingen.....	31
5.2 «UNGER SOM SLET SOSIALT FØR BLOMSTRET»	33
5.2.1 Små grupper.....	33

5.2.2 <i>Barn-barn relasjon</i>	34
5.2.3 <i>Barn-personal-relasjon</i>	37
5.3 RAMMEBETINGELSENE INNVIRKNING PÅ BARNEHAGEHVERDAGEN.....	40
5.4 OPPSUMMERING	40
6. OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	41
6.1 BARN SØKER UTFORDRINGER	41
6.2 PERSONALET HAR STOR PÅVIRKNING PÅ BARNES SOSIALE UTVIKLING	42
6.3 RAMMEBETINGELSENE ROLLE I VIDEREFØRINGEN AV TILTAK MED POSITIV EFFEKT	43
6.4 «HVORDAN HAR SMÅ BARNES MOTORISKE OG SOSIALE UTVIKLING ENDRET SEG I TAKT MED AT KORONAPANDEMIEN HAR PÅVIRKET BARNEHAGEHVERDAGEN?»	43
6.5 IMPLIKASJONER	44
LITTERATURLISTE.....	45
VEDLEGG.....	48
VEDLEGG 1 SPØRREUNDERSØKELSE.....	48
VEDLEGG 2 INTERVJUGUIDE.....	54
VEDLEGG 3 TEMATISK ANALYSE I SEKS TRINN	55
VEDLEGG 4 SAMTYKKESKJEMA	57

1. Innledning

Vi har valgt tema «små barns utvikling under koronapandemien». Vi ønsker å lære mer om hvordan barnehager legger til rette for de yngste barnas motoriske og sosiale utvikling, og hvordan holdninger og rammer påvirker dette. Våre funn viser at koronatiltakene i Norge har hatt en positiv effekt på barns motoriske og sosiale utvikling. I Norge har barna vært i barnehagen gjennom store deler av pandemien, og en kan derfor si at koronatiltakene har hatt stor innvirkning på hverdagen til de yngste barna. Selv om våre funn viser at enkelte tiltak har medført positive konsekvenser, gjør bemanningssituasjonen det vanskelig å videreføre disse tiltakene til den vanlige barnehagehverdagen. Dette er noe vi vil se nærmere på i vår studie.

1.1 Valg av tema

Koronapandemien har påvirket alle aspekt ved hverdagslivet vårt siden mars 2020. Dette gjelder også i barnehagen, ved at restriksjoner fra regjeringen førte til at en måtte endre måten en var sammen på. I denne bacheloroppgaven vil vi se nærmere på hvordan restriksjoner fra trafikklysmodellen har påvirket hverdagen til barna – og videre hvordan de har påvirket barnas sosiale og motoriske utvikling.

Små barns utvikling er et interessant tema som vi mener det snakkes for lite om. Utviklingen som skjer i småbarnsalderen er grunnmuren i den videre læringen til barna, og det kan dermed sies at de første årene i barnehagen er formative (Drugli, 2017, s. 15). Vi har valgt å undersøke motorisk og sosial utvikling, da det er lite forskning på sammenhengen mellom dem. Gode motoriske ferdigheter kan være en inngangsbillett til et godt samspill, noe som dermed kan styrke barnas forutsetninger for sosial utvikling (Osnes et al., 2015, s. 141). På samme tid er den fysiske lekens sosiale arena viktig for barnas motoriske utvikling. Vi er derfor interessert i å se på hvordan koronapandemien har endret premisene for barnas barnehagehverdag, og om økt utetid og kohorter har påvirket barnas motoriske og sosiale utvikling. Videre ser vi på om eventuelle positive erfaringer har ført til varige endrede rutiner i barnehagene.

1.2 Formålet med oppgaven

Formålet med studien er å se på hvordan koronapandemiens tiltak har påvirket små barns motoriske og sosiale utvikling. Vi ønsker å undersøke om tiltakene i koronapandemien kan ha

hatt en positiv effekt for barnas utvikling, for å vurdere om noen av tiltakene bør videreføres til den vanlige barnehagehverdagen.

1.3 Problemstilling

«Hvordan har små barns motoriske og sosiale utvikling endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen?»

1.3.1 Utdyping og avgrensning

I rammeplanen for barnehagen står det at barnehagens samfunnsmandat «er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 7). Selv om det i rammeplanen legges vekt på den allsidige utviklingen, velger vi å fokusere på den sosiale og den motoriske utviklingen. Det gjør vi fordi vi tror at tiltakene på rødt og gult nivå har hatt størst innvirkning på disse utviklingsområdene, på bakgrunn av våre erfaringer og ytringer fra barnehagefeltet. Barnehagene har hatt flere tiltak under koronapandemien, som i forskjellig grad har hatt innvirkning på barnehagehverdagen. Det har vært noen milde tiltak som at barn måtte ha med matboks til alle måltider og at leker måtte vaskes oftere. Vi vil i oppgaven fokusere på de mer inngripende tiltakene, som det å bli delt opp i små kohorter, og å være mer ute. Vi har under pandemien lest ytringer i ulike barnehageforum og snakket med ansatte som jobber i barnehager. Det er mange som forteller at usikre barn har blomstret under pandemien, fordi de i kohorter har hatt færre barn og ansatte å forholde seg til, og at kvaliteten på samspillet dermed har blitt bedre. Det virker ikke som om den motoriske utviklingen har fått like mye oppmerksomhet, men vi erfarer at barn som er mye ute, har bedre forutsetninger for god motorisk utvikling. Dette kan vi ofte se når nye barn begynner i barnehagen; barn som kommer fra familier som er mye ute, har ofte bedre motorikk enn barn som ikke er vandt til å være så mye ute.

1.4 Begrepsavklaring

Småbarn, små barn og de yngste barna vil i denne oppgaven brukes om barn i alderen 0-3 år.

Trafikklysmodellen er en nivåinndeling av smitteverntiltak som helsedirektoratet har utformet for å minimere sjansen for utbredt smitte i barnehagene (Utdanningsdirektoratet, 2022).

Herunder har vi grønt, gult og rødt nivå. I denne oppgaven er noen av tiltakene under gult og

rødt nivå mest aktuelle, og vi vil derfor avklare hvilke tiltak vi anser som relevante for vår oppgave.

På *gult nivå* regnes hele avdelinger som en *kohort* - en fast gruppe med barn og ansatte - men ansatte kan veksle mellom kohortene og to kohorter kan samarbeide (Utdanningsdirektoratet, 2022). I tillegg bør man unngå store samlinger, og tilstrebe avstand mellom ulike kohorter.

På *rødt nivå* deler man inn i mindre kohorter, og har faste ansatte per kohort (Utdanningsdirektoratet, 2022). Videre bør man dele inn uteområder i soner for å holde avstand mellom kohorter, samt unngå samarbeid med mer enn to samarbeidende kohorter.

Begrepene *personalet* og *ansatte* i denne oppgaven refererer til de som jobber på småbarnsavdeling.

I denne oppgaven brukes *respondenter* om de som har deltatt på spørreundersøkelsen, og *informanter* om de vi har intervjuet. Vi har gitt informantene fiktive navn – Anne og Trine.

1.5 Oppbygging av oppgaven

Vi har i kapittel 1 presentert valg av tema og problemstilling, samt skrevet noe om formålet med oppgaven. I kapittel 2 introduserer vi tre hypoteser til problemstillingen. Videre i kapittel 3 skriver vi relevant teori, der vi har overordnede tema som utvikling generelt, motorisk utvikling, sosial utvikling og barnets beste. Kapittel 4 omhandler valg av metode, valg av informanter, beskrivelse av analysemetode og en kvalitetsvurdering av forskningen. I kapittel 5 presenterer vi og drøfter resultatene som vi knytter sammen med teorien fra kapittel 3 og hypotesene i kapittel 2. Avslutningsvis skriver vi en konklusjon og oppsummerer funn og resultater.

2. Hypoteser

Hypotese 1

Vi ser for oss at noen av koronatiltakene kan ha hatt en positiv innvirkning på barns utvikling. Vi vet at regjeringen under rødt og gult nivå har hatt krav og råd om ulike tiltak, blant annet om økt utetid og kohorter. Vår første tanke er at begge disse tiltakene har positive effekter for barna. Økt utetid *kan* bety mer tid på tur i ulendt terreng, noe som er bra for den motoriske

utviklingen. Vi tenker at koronatiltakene kan ha ført til bedre grovmotorikk hos de minste barna, men noe redusert finmotorikk. Barna kan ha fått mindre mulighet til å jobbe med formingsaktiviteter der finmotorikken utvikles. Hypotese 1 er derfor som følger: på grunn av økt utetid har barna bedret grovmotorikken og fått noe redusert finmotorikk.

Hypotese 2

Det at barna blir delt inn i kohorter og at åpningstidene er kortet ned betyr at det er færre barn per ansatt, som kan bety at personalet har bedre kapasitet til å følge opp og støtte hvert enkelt barns behov for omsorg og utvikling. Videre tror vi at gruppeinndeling kan ha hatt en positiv effekt på relasjonsbyggingen mellom barn og personalet, og mellom barna. Ved at en som ansatt i barnehagen har mindre grupper å forholde seg til, blir en kanskje bedre kjent med sine barn. I tillegg kan vi tenke oss at en har bedre forutsetninger for å kunne se barn som ellers ikke søker så mye voksenkontakt. Hypotese 2 er derfor som følger: relasjonene i barnehagen har blitt bedre på grunn av kohorter.

Hypotese 3

Samtidig som vi tenker at disse tiltakene kan ha hatt en positiv effekt for barna, og at det kan være nyttig å videreføre små grupper og mer utetid i en vanlig barnehagehverdag, ser vi for oss at rammebetingelsene og rutinene i barnehagen ikke alltid tillater dette. Etter opphøringen av koronatiltak er barnehagene tilbake til lange åpningstider og møter avvikles som normalt. Dette gjør at antallet ansatte på gulvet med barna ikke alltid er like høyt som det var under rødt og gult nivå. Hypotese 3 er derfor som følger: rammebetingelser og rutiner setter en stopper for eventuell videreføring av tiltakene.

3. Teori

I dette kapitlet vil vi presentere relevant teori som kan knyttes til våre funn, slik at de sammen kan svare på problemstillingen vår om hvordan små barns motoriske og sosiale utvikling har endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen. Innledningsvis vil vi presentere teori om utvikling generelt, før vi går inn på motorisk utvikling. Herunder skriver vi blant annet om uteområdet for de yngste. Videre presenterer vi teori om sosial utvikling, der vi blant annet skriver om små grupper. Til slutt presenterer vi

teori om barnets beste, da våre funn tyder på at vurderinger som blir tatt i barnehagehverdagen ofte er med hensyn til barnets beste.

3.1 Utvikling

Innen psykologien er det lite enighet om en felles definisjon for *utvikling*. En svært vid og generell definisjon kan være «forandringer over tid» (Moser, 2018, s. 143).

En allsidig utvikling innebærer flere utviklingsområder: fysisk, motorisk, kognitiv, emosjonelt, motivasjonelt og sosialt. Alt dette utvikles i en utviklingsprosess gjennom handling, erfaring og læring som kan knyttes til kildene for utviklingsprosessen, både endogene (arv) og eksogene prosesser (miljø) (Moser, 2018, s. 144). Vi fokuserer på to av utviklingsområdene i denne oppgaven – motorisk og sosial utvikling – da det er disse vi ser som mest relevant når vi ser på hvordan koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen. Sosial utvikling innebærer komponentene kommunikasjon, samarbeidsevne, empati og utad- eller innadvendthet (Moser, 2018, s. 144). Når vi snakker om motorisk utvikling snakker vi om endringen i motorisk atferd som et resultat av læring, praksis og erfaring som også er avhengig av individets biologiske forutsetninger for endring i bevegelsesatferd (Fjørtoft, 2018, s. 187).

3.1.1 Den proksimale sone for utvikling og flytsonen

Det er naturlig for barn å utforske kroppens begrensninger og muligheter gjennom å leke, prøve og erfare (Sandseter, 2018, s. 54-55). Barn søker gjerne den spennings- og risikofylte leken for å kjenne på de kroppslige opplevelsene det medfører, som glede, frykt, mestring og grensesprengning. I et evolusjonsperspektiv kan vi si at vår motivasjon til handlinger alltid har en funksjon, og den spennings- og risikosøkingen barn gjør kan være en tilpasning for å bli rustet til å mestre farer de møter verden (Sandseter, 2018, s. 58-59). Vygotskij vektla at barn søkte utfordringer innenfor den proksimale sonen. Det handler om at barn stegvis søker utfordringer tilpasset sitt nivå. De søker utfordringer som balanserer rett over eget mestringsnivå, men innenfor det de potensielt kan mestre. Den proksimale sonen utvides når barnet har noen rundt seg som fungerer som støttende stillas (Askland & Sataøen, 2019, s. 203). Begrepet ble først brukt av Wood, Bruner og Ross og ble laget som et pedagogisk verktøy i arbeidet med barn. Støttende stillas blir brukt om støtten barnet får av de rundt, slik at de mestrer oppgaver de ellers ikke hadde maktet alene. Den proksimale sonen for utvikling

ligner på det Csikszentmihalyi kaller «flow», eller flytsonen. Her søker barn gradvis utfordringer i en balanse mellom kompetanse og nye utfordringer, og læringen skjer i en sone mellom der utfordringene ikke er store nok til å føre til bekymring og ei heller små nok til at det er kjedelig. Csikszentmihalyi selv mener at det er leken som best beskriver en situasjon hvor man er i flytsonen. Her glemmer barn tid og sted, og er ofte helt hengitt i leken.

3.2 Motorisk utvikling

Haywood (1993, referert i Berg & Kippe, 2006, s. 46) definerer motorisk utvikling som den sekvensielle, kontinuerlige, aldersrelaterede prosessen hvor et individ avanserer fra enkle bevegelser til kompliserte motoriske ferdigheter. Barn vil ut fra dette gå fra å være barn med forutbestemte bevegelser i starten på livet, til å utvikle motorikken i utfordrende miljø slik at de mestrer både taktiske og tekniske endringer (Berg & Kippe, 2006, s. 46-47). Dette er en kontinuerlig utvikling som skjer hele livet. Utviklingen kan være både kvantitativ – ved at de lærer nye ferdigheter – og kvalitativ – ved at de forbedrer ferdighetene de har utviklet. En slik forbedring kan være at barnet lærer seg å gå sidelengs, baklengs og i trapper etter at det lærer seg å gå.

Motorisk utvikling kan kobles opp mot mestring. Motorisk utvikling skjer i takt med at barn møter utfordringer, og mestringsfølelsen som oppstår når barnet lykkes, vil gi videre motivasjon til å møte utfordringer, som gjør at barnet fortsetter å utvikle seg (Berg & Kippe, 2006, s. 74-75). Under motorisk utvikling skiller vi mellom 1) finmotorikk som betegner styring og kontroll av bevegelser som bygger på aktivitet i små eller få muskelgrupper med krav til presisjon og timing og 2) grovmotorikk som sikter til styring og kontroll av bevegelser som enten innbefatter hele kroppen eller store muskelgrupper (Moser, 2018, s. 140). Finmotorikk utvikles i aktiviteter som pusling og tegning, mens grovmotorikken blir utviklet i større bevegelsesoppgaver som å gå, rulle eller hoppe. Motorikken kommer ikke nødvendigvis av seg selv, og det er ikke slik at barn alltid vokser av seg uheldige bevegelsesmønstre (Osnes et al., 2015, s. 137-139). Osnes et al. skriver om observasjon og testing av motorikk i barnehagen, og vektlegger i sine erfaringer at språklige og sosiale ferdigheter vies mye oppmerksomhet i barnehagen. Det er viktig at en følger med på disse utviklingsområdene, men en må også følge med på andre utviklingsområder – slik som det motoriske. Samtidig viser forskning at når lærere mangler kunnskap på et område har de en tendens til å unngå å arbeide med det (UNESCO & UNFPA, 2018, s. 28).

3.2.1 Uterommet for de yngste

Storli (2018, s. 356) skriver at det ikke er overraskende at småbarnsavdelinger er mindre ute enn storbarnsavdelinger. Dette begrunner han med at utfordringene knyttet til uteaktivitet i barnehagen hele året er størst for de yngste, som ikke har like lett for å aktivisere seg som de eldste barna. De yngste barna er i større grad bevegelsehemmet på grunn av bekledningen, og det å være ute i all slags vær krever tilvenning. De små barna vil motorisk sett ha et stort spekter i ferdighetsnivå. Variert fysisk aktivitet har stor betydning for utvikling av barnas grunnleggende bevegelser og kroppsbeherskelser. Uteområdet i barnehagen stiller større krav til barnas bevegelsesevne fordi underlaget ofte ikke er flatt, og det åpner for mange nye muligheter for bevegelse. Det er viktig at det er mange potensielle handlingsmuligheter, affordances, på lekeområdet som inspirer barna til lek, nysgjerrighet og erfaringer. Begrepet *affordances* beskriver hvordan omgivelsene tilbyr utfordringer og funksjoner i leken (Fjørtoft, 2018, s. 190-191). Her kan blant annet trær, buldresteinen eller pinner gi muligheter for motorisk utforskning gjennom barnas fysiske lek. Effekten av fysisk aktivitet og lek i naturlandskap er ifølge Fjørtoft (2018) positiv for barnas motoriske utvikling og mestring av ferdigheter.

Barn som viser gode motoriske ferdigheter i lek blir ofte populære og får høy status i barnegruppen og på samme måte vil barn med dårlige motoriske ferdigheter lettere falle utenfor leken (Osnes et al., 2015, s. 141). Selvbildet til barna blir påvirket av om de blir utestengt eller ikke. Barn som blir lite inkludert, kan ha vanskeligheter med å utvikle seg sosialt. Ifølge Berg & Kippe (2006, s. 74-75) kan barn utvikle seg til positive sosiale mennesker og få økt sosial kompetanse gjennom samvær med andre barn. Dette kan igjen gi økt kompetanse på andre områder.

3.3 Sosial utvikling

Ifølge Drugli (2017) er barns sosiale utvikling svært sentral i barnehagealderen. Hun sier at «den sosiale utviklingen omhandler barnets sosiale samspill med andre mennesker og er helt avgjørende for deres trivsel» (Drugli, 2017, s. 59). En positiv sosial utvikling får stor betydning for senere utvikling, og påvirkes av et komplekst samspill. Barn som strever med sine sosiale relasjoner, vil ha dårligere forutsetninger enn barn med en god sosial utvikling.

3.3.1 Sosiale ferdigheter og sosial kompetanse

Drugli (2017, s. 59) skriver at målet med den sosiale utviklingen er at barn skal utvikle gode sosiale ferdigheter og god sosial kompetanse. Sosiale ferdigheter er atferden som barnet bruker for å løse en sosial oppgave. Drugli (2017, s. 59-60) skriver at det er fem sosiale ferdigheter som er sentrale for å fungere i samspill med andre mennesker: samarbeidsevne, selvheldelse, selvkontroll, empati og ansvarlighet. Sosial kompetanse er stabile ferdigheter, kunnskaper og holdninger som fører til at man kan mestre ulike sosiale miljøer. Barn som har god sosial kompetanse vil fungere godt i relasjoner med barn og voksne, og har mulighet til å etablere og vedlikeholde positive relasjoner. Når man har god sosial kompetanse, er barnet lett å være med og blir ofte godt likt av den grunn. På samme måte som at dårlige motoriske ferdigheter vil påvirke selvbildet og utviklingen, vil også dårlig sosial kompetanse gjøre dette. Barn med dårlig sosial kompetanse vil ofte streve med relasjoner, som kan gjøre det vanskelig å utvikle den sosiale kompetansen og det å få venner. De kan også være i risiko for å ikke lære å leke, eller for å ikke lære å løse konflikter med andre barn. Sosial kompetanse er et normativt begrep på den måten at hvordan vi ser på sosial kompetanse er forskjellig ut fra egne verdier og normer.

Drugli (2017, s. 60-63) vektlegger at lek og samspill med andre barn er viktig for barns sosiale utvikling og at barns lek handler om å ha det bra og å føle glede og lykke. Leken gir muligheter til læring og til å forstå seg selv, andre og kulturen som barnet lever i. For de yngste barna er gode personal-barn-relasjoner viktig, men relasjoner med jevnaldrende vil bety stadig mer etter hvert som barna blir eldre. I samspill mellom små barn kan det lett oppstå konflikter hvor barn lærer mye om sosiale relasjoner, sosiale regler og konflikter. Før barn har opparbeidet gode kommunikasjonsferdigheter trenger barna i særlig grad observerende voksne som støtter og bygger videre på den sosiale kompetansen for å få det jevnaldrende samspillet til å fungere.

3.3.2 Små grupper

Det finnes mange meninger rundt det å dele barna opp i mindre grupper, men lite forskning. I Meld. St. 24 ((2012-2013), s. 51) *Framtidens barnehage* skrives det i kapittel 6 om bemanning og barnegruppen. Det refereres til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) som påpeker at små barnegrupper er særlig viktig for de yngste barna i barnehagen, fordi færre barn per ansatt bedrer personalets mulighet for å dekke barnas behov

for omsorg og nærhet. De legger også vekt på at mindre barnegrupper bidrar til bedre utvikling for barna, samt gode relasjoner både mellom barn-barn og personal-barn. Vi understreker at det i Meld. St. 24 (2012-2013) først og fremst snakkes om størrelser på avdelinger/baser innad i barnehager.

I en artikkel av Frode Antonsen (2015) skrives det om Granåslia barnehage som satset på de yngste barna og som hadde fokus på å la de minste være små barn. I barnehagen hadde småbarnspedagog Linda Sommervold, som var ansatt utenpå grunnbemanningen, et prosjekt. I to uker hentet hun ut fire til seks barn på rulling sammen med en annen fast ansatt. De var en hel dag på eget rom med forberedte planlagte aktiviteter. Ved å gjøre dette ble det ifølge Sommervold en helt annen kvalitet på barnehagetilbudet til disse små barna som ble fulgt skikkelig opp. Hun sier at det i mye større grad ga en-til-en-kontakt med barna, og de så effekten av at hvert enkelt barn kom mer frem da de ble fulgt mer opp individuelt. Sommervold skriver at de som ikke kom så godt frem ellers ble tryggere og blomstret når de var i små grupper. Hun skriver også at barna forsto hverandre og brukte kroppslig kommunikasjon fremfor verbalt, og at leken ofte var preget av grovmotoriske bevegelser hvor de brukte hele kroppen til å uttrykke følelser.

Også Ellen Os trekker frem det positive med små grupper i barnehagen, i artikkelen «Slik har det gått med barnehagene under korona» (Balci, 2021). Hun har, sammen med en forskningsgruppe, undersøkt hvilke konsekvenser pandemien har hatt på barnas hverdag i barnehagen. I undersøkelsen kom det frem at ni av ti styrere i kommunale barnehager, og åtte av ti i private barnehager, opplevde at de gjorde en bedre jobb med barna når de var delt i kohorter. Det positive med små grupper var at samspillet og kontakten med det enkelte barn ble nærere og bedre. Også Hoven og Mørland (2014, s. 247-248) fremmer viktigheten av små grupper eller lekegrupper. De legger vekt på at dersom målene med små grupper skal nås, må arbeidet foregå over en lenger tidsperiode.

3.3.3 Tilknytning

Alle barn, og spesielt de yngste, er avhengig av gode relasjoner til sine omsorgspersoner for å kunne utvikle seg. Barn trenger omsorg og trygghet, men også motivasjon og oppmuntring for å utfordre, og dermed utvikle seg (Abrahamsen, 2015, s. 24). Sentral innen tilknytningsteori er forsker og psykoanalytiker John Bowlby (Abrahamsen, 2015, s. 48-52). I motsetning til andre psykoanalytikere, som ofte var opptatt av barns indre verden, var Bowlby opptatt av

barnets omgivelser og foreldreomsorgens betydning for barnets utvikling. Han presiserer at også andre nære omsorgspersoner kan være viktige på dette området.

Ifølge Abrahamsen (2015, s. 51) ser man i dag på tilknytningsteorien som en av de psykologiske teoriene med størst betydning for hvordan man i barnehagen tenker om beskyttelse, omsorg og nærhet – samtidig som den er viktig for hvordan man ser på barnas utforskning, selvstendighet og selvoppfatning. Ifølge Smith (2002) knytter små barn seg til personer som er stabilt til stede og som er villige til å inngå i en forutsigbar, positiv og nær relasjon til barnet. I tillegg er det viktig at tilknytningspersoner gir barnet fysisk og emosjonell omsorg, og at de vier tid til å bygge denne relasjonen. Schore og Schore (2008) peker på at nyere hjerneforskning viser at tilknytningsteori også er en teori om regulering. En tilknytningsperson kan hjelpe barnet med å regulere sine følelser slik at barnet bedrer blant annet sine sosiale og kognitive evner.

Trygg base og trygg havn

Etter etablert tilknytning vil barnet oppsøke sin tilknytningsperson som en trygg havn i stressende, krevende eller skremmende situasjoner – for å roe seg ned (Drugli, 2017, s. 44). Drugli (2017) skriver at tilknytningspersonen kan fungere som «en psykologisk ladestasjon» som barnet kan oppsøke når det har behov for det. Barnets tilknytningsperson skal hjelpe barnet med å regulere følelser og fungere som en trygghet for barnet. Etter erfaringer med samregulering vil barnet kunne utvikle sin evne til selvregulering. Denne tilknytningspersonen vil også fungere som en trygg base for utforskning og lek (Drugli, 2017, s. 44). I tillegg til at småbarn har behov for omsorg og nærhet, har de også behov for å utforske og mestre. Med vissheten om at tilknytningspersonen følger med og er tilgjengelig, kan barnet utforske og leke. Barnet trenger en tilknytningsperson som gir hjelp og støtte ved behov, og som er der som en trygg havn dersom barnet opplever uro eller frykt. Röhle (2013, s. 131) hevder at trygghet er en forutsetning for at barn kan gi seg hen i leken, og at voksnes fysiske og psykiske nærhet og tilgjengelighet er nødvendig for at barn skal tørre å utforske.

Dersom personalet på en avdeling samarbeider godt vil etter hvert hele avdelingen kunne fungere som en trygg base for barna, og de vil ikke lenger være avhengig av enkeltpersoner (Drugli, 2017, s. 53). Det finnes en del faktorer som er avgjørende for en trygg tilknytning mellom barn og voksne. Disse faktorene er sensitivitet, positiv holdning, synkronitet, felles fokus, støtte og stimulering. Det er alltid den voksne som har ansvar for tilknytningen og det

er viktig at alle ansatte på avdelingen kan opptre i tråd med disse faktorene. For å få til dette er det nødvendig med utdannet barnehagepersonell som kan veilede øvrige ansatte på avdelingen. Veiledning kan blant annet brukes for å bevisstgjøre egne holdninger og handlinger (Tholin, 2021, s. 143-145).

3.4 Barnets beste

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at «Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 8). Rammeplanen gir likevel ingen definisjon på hva barnets beste innebærer. Ifølge seniorrådgiver og jurist hos Barneombudet, Kjersti Botnan Larsen, handler barnets beste om en faglig vurdering der du må bruke de riktige kildene; foreldre, barnet, praksiskunnskap, forskning og regelverk (Utdanningsdirektoratet, 2019, 0:52). Dette er heller ikke en konkret definisjon. Alle ansatte må kjenne til hvordan en gjør en barnets beste-vurdering, og dermed vil felles kunnskap om barn og barnesyn være grunnleggende (Utdanningsdirektoratet, 2019, 0:52). Barnets beste-vurderinger skal ikke komme i tillegg til alt det andre du gjør i barnehagen, men være integrert i arbeidet. Det er pedagogisk leders ansvar å lede det pedagogiske arbeidet i tråd med faglig skjønn, hvor en ut fra egne teoretiske og erfaringsmessige kompetanser sørger for at rammeplanen og barnehageloven oppfylles i arbeidet. For å få til dette vil god teamledelse være nyttig. Teamtenkning tar utgangspunkt i at ulikheter er en verdi og fordel som skal utnyttes i personalgruppen (Aasen, 2021, s. 50). Gode arbeidsmetoder å bruke i team kan være faglige samtaler og veiledning. Ifølge Aasen (2021, s. 72-75) kan disse arbeidsmetodene bidra til å sette ord på og reflektere rundt egne skjønnsvurderinger og handlinger. Dette kan være nyttig for å skape en felles forståelse for hva barnets beste innebærer. Det er mange fordeler med å jobbe i team, blant annet økt motivasjon, mestringsfølelse og heterogenitet (Lundestad, 2021, s. 92-93). Heterogenitet handler om at gruppen har større variasjon i perspektiver og problemløsninger enn individet alene.

3.5 Oppsummering

I dette kapittelet har vi presentert teori som er relevant for vår problemstilling. Vi ser blant annet at de første årene i barnehagen legger grunnmuren for barnas videre utvikling og at god tilknytning er en forutsetning for barns utvikling. Videre ser vi at den motoriske og sosiale

utviklingen henger tett sammen og påvirker hverandre gjensidig. Vi ser også at barns beste er et normativt begrep, og en skjønnsvurdering som alle ansatte i barnehagen bør kjenne til. I det neste kapittelet går vi inn på hvilke metoder vi har brukt i vår studie.

4. Metode

I kapittel 4 vil vi skrive noe om hva en metode er, før vi går inn på hvilke metoder vi har valgt for å undersøke vår problemstilling. Videre i kapittelet presenterer vi valg av informanter, beskrivelse av analysemetode og en kvalitetsvurdering av forskningen.

4.1 Valg av metode

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Aubert, 1985, referert i Dalland, 2020, s. 53). I vår studie har vi en metodetriangulering, altså en kombinasjon av kvantitativ metode i spørreundersøkelse og kvalitativ metode i intervju for å innhente empiri. Å bruke metodetriangulering kan utfylle og styrke hverandres utilstrekkelighet og det vil på den måten være en styrke å kombinere kvalitativ og kvantitativ metode (Bergsland & Jæger, 2014, s. 69). Vi brukte spørreundersøkelsen som grunnlag for intervjuguiden, og det vi ikke fikk tilstrekkelig svar på i spørreundersøkelsen undersøkte vi videre i intervjuene.

Vi benyttet oss først av en kvantitativ metode hvor vi utarbeidet en spørreundersøkelse for å teste ut våre hypoteser (Vedlegg 1). Spørreundersøkelsen er kvantifiserbar, som gir oss mulighet til å få mange og målbare svar (Bergsland & Jæger, 2014, s. 68-69). Vi har hovedsakelig lukkede spørsmål med svaralternativ hvor vi valgte aspektene på det som skal undersøkes for å få svar på problemstillingen. Vi valgte også å ha noen åpne spørsmål slik at respondentene får mulighet til å utdype svarene sine. Spørreundersøkelsen ble laget i SurveyXact og spørsmålene ble utformet så nøyaktig som mulig før den ble publisert.

Etter spørreundersøkelsen hadde vi intervju med et par utvalgte respondenter fra spørreundersøkelsen som gav oss mer utfyllende svar om informantenes opplevelser og meninger, som ifølge Dalland (2020, s. 54) ikke kan måles eller tallfestes. I forkant av intervjuene utformet vi en intervjuguide hvor vi fokuserte på å ha åpne spørsmål med mulighet for mer detaljerte og utfyllende svar (Vedlegg 2). Ved å utforme en intervjuguide

forberedte vi oss til å møte informantene og den fungerte som støtte gjennom intervjuet (Dalland, 2020, s. 83). På denne måten kunne vi ha fokus på det vi trengte mer svar på. Vi valgte å ikke sende intervjuguiden til informantene. Dette gjorde vi fordi vi ikke ønsket at informantene skulle forberede seg, men heller komme med spontane svar. Ved at svarene er spontane fremfor planlagte, vil svarene være mer ekte og gi oss et klarere bilde av informantenes tanker. Vi hadde informanter fra ulike steder i landet og intervjuene foregikk derfor digitalt over Zoom. I en kvalitativ metode som denne påvirker både vi og informantene prosessen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66).

4.2 Valg av informanter

Vi har valgt å henvende oss til barnehageansatte som vi på forhånd mente hadde noe spesielt å bidra med i denne undersøkelsen. Dette er et strategisk utvalg av informanter (Dalland, 2020, s. 59). Da vi valgte informanter til spørreundersøkelsen, var målet å få svar fra mange ansatte på småbarnsavdeling for å danne et godt grunnlag til å gjøre intervjuet og oppgaven videre. Vi valgte derfor å legge spørreundersøkelsen ut på Facebook-siden «Idébroen debatt», som er en debattside hvor medlemmene kan diskutere alt rundt barndom. Debattsiden har per 01.02.2022 i overkant av 11 000 medlemmer – som i all hovedsak er personer som arbeider med, eller har annen interesse for barn. Dette er en lukket gruppe, men hvem som helst kan be om å bli medlem. Vi presiserte både i innlegget på debattsiden og på første side i spørreundersøkelsen av vi kun ønsket at ansatte på småbarnsavdeling skulle delta. Vi søkte også opp barnehager i forskjellige landsdeler og valgte å sende spørreundersøkelsen til noen av disse, for å få et vidt spekter av svar. Dette gjorde vi i utgangspunktet fordi vi var bekymret for å ikke få nok svar fra medlemmene på debattsiden samt at vi på denne måten visste at respondentene var barnehageansatte.

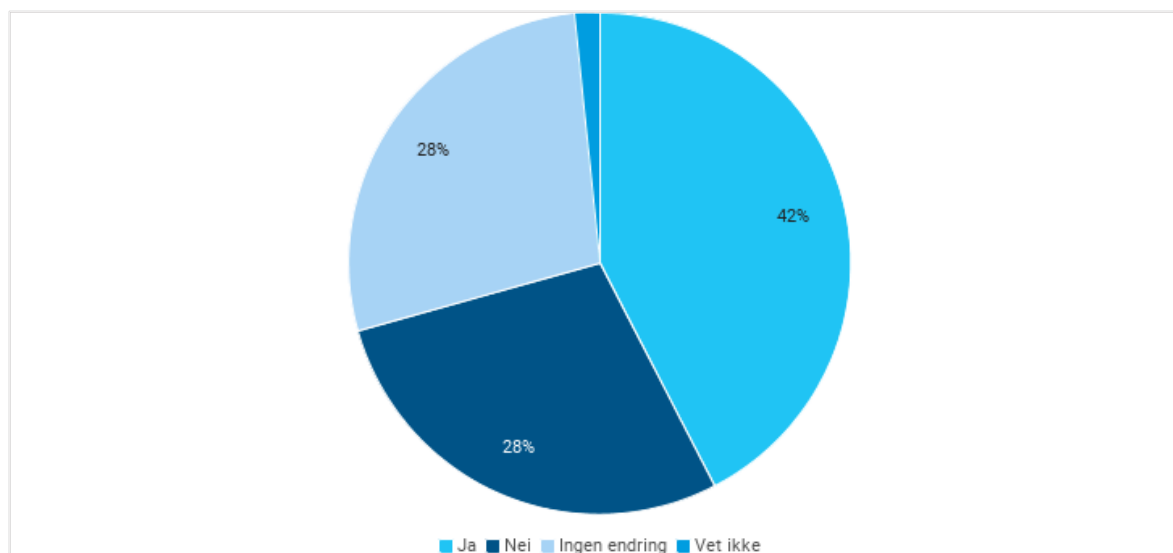
I spørreundersøkelsen fikk deltakerne et valg om å legge igjen sin e-postadresse, dersom de ønsket å være med i et videre intervju. Vi tok kontakt med respondentene for å få informasjon om miljøet barnehagen ligger i og eventuelle satsingsområder barnehagen fokuserer på. Vi ønsket denne informasjonen for å få mulighet til å intervju informanter fra relativt ulike barnehager. Etter å ha fått svar fra samtlige, valgte vi oss to respondenter som vi intervjuet. Vi valgte i utgangspunktet to respondenter fra to ulike barnehager. Den ene barnehagen lå i sentrum og den andre i naturomgivelser. Vi tenkte det var interessant å sammenligne svarene her, og se hvilken rolle barnehagens plassering kan ha på blant annet personalets holdninger. Da vi skulle avtale nærmere tidspunkt for intervju fikk vi ikke kontakt med informanten som

arbeidet i sentrumsbarnehagen. Vi måtte derfor finne en ny informant som kunne stille på relativt kort varsel. Det endte opp med at barnehage nummer to også hadde kort vei til naturomgivelser. Barnehagene var likevel ganske ulike når det gjaldt organisering og størrelse. Anne jobbet i en avdelingsbarnehage med 1-3 og 3-6 års-avdeling, mens barnehagen til Trine var en basebarnehage. Vi ønsket å prate med utdannet personell på småbarnsavdeling for å styrke reliabiliteten i oppgaven. Vi hadde ingen relasjon til eller kunnskap om barnehagene annet enn informasjonen de sendte oss i forkant.

4.3 Analysemetode

I analysen av våre data – både spørreundersøkelsen og intervjuene – har vi brukt en tematisk analyse i seks trinn (Vedlegg 3). Videre i oppgaven har vi kalt analysen seks-trinns-metoden. Tematisk analyse handler om å identifisere, analysere og se etter mønster i datamaterialet (Eggebø, 2019). Denne metoden er først og fremst beskrevet innenfor kvalitativ forskning, og vi har dermed brukt den for å analysere både intervjuene og de åpne spørsmålene i spørreundersøkelsen. Vi velger å presentere fremgangsmåten hver for seg, da måten vi har analysert de forskjellige dataene på ikke er helt identiske.

Når det gjelder den kvantitative spørreundersøkelsen, finner vi på SurveyXact beskrivende analyse av svarene på undersøkelsens flervalgsspørsmål (Figur 1). De kvalitative svarene har vi selv kategorisert ved hjelp av seks-trinns-metoden (Eggebø, 2019). Her begynte vi med trinn 1, der vi leste grundig gjennom alt datamateriale for å få en oversikt, og lette etter mønster i svarene. I trinn 2 utarbeidet vi de første kodene ved å gjøre en vurdering av hvilke aspekt ved data som fremsto som interessant for vår problemstilling. Her utarbeidet vi blant annet koder som «Plassmangel» og «Lek». Videre lette vi etter mer overordnede tema i trinn 3, og samlet de underordnede kodene under disse temaene. Her kom vi frem til eksempelvis «Rammer» og «Barns beste». Videre gikk vi kritisk gjennom tema i trinn 4. Blant annet vurderte vi om temaene vi hadde valgt var relevante for vår problemstilling, og om temaene var gode beskrivelser på respondentenes svar. I trinn 5 gav vi temaene navn som «Rammebetingelser» og «Alltid hatt grupper» for at de skulle være mest mulig presise og beskrivende for kodene samt at de skulle svare på vår problemstilling. I trinn 6 utarbeidet vi en rapport ved hjelp av tabellverktøyet i Excel, og fikk på denne måten en god oversikt over hvor mange som hadde svart innenfor de ulike kategoriene (Figur 2).

Figur 1: «Deler dere barna inn i mindre grupper oftere nå enn før korona?». Utklipp fra SurveyXact

Figur 2: «Hvorfor deler dere ikke i grupper oftere nå enn før korona?». Utklipp fra Excel

Analyseprosessen av intervju startet med transkribering av lydopptak. Det betyr at vi har hørt på opptak av intervjuene, samtidig som vi har skrevet ned ord for ord det som er sagt (Dalland, 2020, s. 95). Dette arbeidet er tidkrevende, og så fort spørsmål og svar blir skriftliggjort mister vi verdifull informasjon - som nyanser i stemmene. Likevel gir transkribering oss mulighet til å gjenoppleve intervjuet, samt at vi unngår å glemme eller gå glipp av viktig informasjon ved videre tolkning av intervjuene.

Vi fulgte igjen seks-trinns-metoden for å analysere svarene vi fikk i intervjuene (Eggebø, 2019). Når vi holdt intervju, hadde vi klart for oss kategoriene og hva vi trengte å spør om og

arbeidet med seks-trinns-metoden ble litt forenklet. Trinn 1 er transkribering av intervjuene som forklart over, for så å sammenligne svarene fra intervjuene og finne felles mønster. I trinn 2 fant vi de første kodene. Vi tok for oss transkripsjonen og gikk hver for oss gjennom intervjuene for å se etter relevante svar innen de forhåndsbestemte kategoriene – motorisk utvikling og sosial utvikling. Vi brukte fargekoder for å skille disse og markerte sitat vi synes var interessante. Videre gikk vi til trinn 3 og 4 som består av å finne de overordnede temaene og vurdere de nøye. Her sammenlignet vi kodene og så at vi hadde kategorisert mange av utsagnene likt. I trinn 5 la vi til noen ekstra kategori ut ifra våre data, og her endte vi opp med de fem endelige kategoriene. Kategoriene vi endte opp med var det vi anså som mest relevant for studien vår. Dette var de forhåndsbestemte kategoriene «Motorisk utvikling» og «Sosial utvikling», i tillegg til «Koronatiltak», «Rammebetingelser» og «Små grupper». I trinn 6 brukte vi sitatene vi hadde notert oss og drøftet i sammenheng med teorien.

For å kategorisere data fra både spørreundersøkelsen og intervjuene har vi brukt både en empirinær tilnæringsmåte og en teorinær tilnæringsmåte. I en empirinær tilnæringsmåte hentes temaene fra det empiriske materialet, mens i en teorinær tilnæringsmåte hentes tema fra teori eller begreper en ønsker å belyse (Widerberg, 2001, s. 126-127). For å få svar på vår problemstilling, har vi valgt å kombinere disse tilnæringsmåtene. I spørreundersøkelsen har vi brukt en empirinær tilnæringsmåte ved at kategoriene ble laget ut ifra svarene vi fikk. I intervjuene ble det brukt en teorinær og empirinær tilnæringsmåte ved at vi på forhånd hadde bestemt oss for kategorier ut ifra det vi ønsket svar på og sett i lys av relevant teori, samtidig som det ble lagt til noen kategorier underveis, ut ifra våre data.

4.4 Kvalitetsvurdering

I dette delkapittelet vurderer vi kvaliteten på vår metode. I enhver undersøkelse må det stadig tas valg, både når det gjelder valg av tema, problemstilling, metode, informanter og analysemetode (Dalland, 2020, s. 57). Valgene som tas er ikke alltid de beste, og dette er det viktig å stille seg kritisk til. Vi har som nevnt tidligere brukt metodetriangulering i vår studie, noe som kan være både tidkrevende og omfattende (Bergsland & Jæger, 2014, s. 69).

4.4.1 Metodekritikk

Spørreundersøkelsen ble som tidligere nevnt lagt ut på Facebook-siden «Idébroen debatt». Selv om vi presiserte i innledningen at vi ønsket svar fra ansatte på småbarnsavdeling og

debattsiden består av folk som har interesse for eller arbeider med barn, har vi ingen garanti for at alle som svarte på undersøkelsen er barnehageansatte. Vi stiller oss derfor kritisk til måten dette ble gjort på, og kan stille oss spørsmålet om det ville styrket reliabiliteten å kun sende den til enkelte barnehager. Vi stiller oss også kritisk til å ha brukt den beskrivende analysen SurveyXact ga oss. For det første viser den ulikt antall respondenter på spørsmålene, til tross for at vi har fjernet alle svar fra respondenter som ikke har fullført undersøkelsen. Antall svar varierer mellom 184 og 186, men vi har valgt å gå ut ifra 184 respondenter da ingen spørsmål vi har inkludert i oppgaveteksten har mer enn 184 svar. For det andre viser de beskrivende analysene ikke alltid 100%. Vi ser eksempelvis i Figur 3 at den viser 101%.

Det faktum at intervjuet foregikk digitalt over Zoom vil påvirke reliabiliteten i studien vår. I intervju vil det alltid foregå mer enn det som sies med ord, og over video vil det være vanskelig for oss som forskere å observere informantens kroppslige signaler (Dalland, 2020, s. 92). Vi opplevde variert nettforbindelse, noe som kan gi forsinkelser både i lyd og bilde.

På bakgrunn av at vi kun har 184 respondenter og 2 informanter, kan vi ikke si at vi har en høy generaliserbarhet – svarene vi har fått er bare et utvalg fra virkeligheten (Krumsvik, 2014, s. 159). Måten spørsmålene ble formulert og stilt på, spiller en rolle for hvordan respondenter og informanter tolket de, og de vil også kunne oppfattes ulikt fra person til person. Vi så i etterkant av gjennomført spørreundersøkelse og intervju at spørsmålene vi brukte kunne ha vært utformet annerledes. Vi er spesielt kritiske til måten spørsmålene ble formulert i spørreundersøkelsen, da dette førte til at vi fikk flere svar som ikke var relevante til våre hypoteser og problemstilling. Det at informantene gjennom samtykkeskjema fikk se problemstillingen, gjorde at de på forhånd av intervjuene gjorde seg opp noen tanker rundt tema. På den andre siden har de ikke sett intervjuguiden, og vet derfor ikke hvilke spørsmål vi skal stille. Dette kan ha ført til at informantene var mindre forberedt enn de kunne vært og dermed fokuserte på andre ting enn det vi ønsket.

4.4.2 Validitet

Validitet handler om at det som måles må ha relevans og må være gyldig for problemstillingen (Dalland, 2020, s. 43). Vi hadde metodetriangulering, hvor vi utarbeidet spørsmål til spørreundersøkelsen slik at vi fikk svar på hvorvidt tiltakene har påvirket utviklingen til barna, og om denne påvirkningen har vært positiv eller negativ. Deretter formulerte vi en intervjuguide der målet var å få svar på det vi ikke fikk svar på i

spørreundersøkelsen. Både spørreundersøkelsen og intervjuene var utformet for å svare på problemstillingen og hypotesene. Vi delte spørreundersøkelsen på «Idebroen debatt» hvor vi ønsket svar fra barnehageansatte. I intervjuene var pedagogiske ledere kandidater fordi de har førstehåndserfaring med hvordan de ulike koronatiltakene påvirket hverdagen til de yngste barna og er til god hjelp når vi skal svare på problemstillingen og hypotesene.

4.4.3 Reliabilitet

Reliabilitet sier noe om hvor pålitelig den innsamlede dataen er, og høy reliabilitet er en forutsetning for at data skal kunne brukes til den problemstillingen vi har laget (Dalland, 2020, s. 43). Den sier også noe om hvorvidt undersøkelsene er etterprøvbare, at man skal kunne gjennomføre samme undersøkelser i andre barnehager og få lignende svar. Vi lagrer ikke respondentenes personopplysninger i spørreundersøkelsen. Dette vil både kunne styrke og svekke reliabiliteten – respondentene kan være ærligere i svarene sine, men vi kan ikke verifisere at informasjonen faktisk stemmer. Fordi «Idebroen debatt» hovedsakelig består av mennesker som er interessert i eller jobber med barn, kan dette styrke reliabiliteten. Tar vi alt dette i betraktning, kan vi bare til en viss grad stole på svarene i undersøkelsen. Reliabiliteten i intervjuene styrkes av at vi på forhånd kjenner til kompetansen til informantene, og at begge parter kan be om utdyping der noe er uklart. Videre kan vi si at intervjuene ikke er etterprøvbare i like stor grad, siden vi bare har to informanter.

4.4.4 Feilkilder

I en spørreundersøkelse må informantene selv tolke spørsmålene og det foreligger derfor en mulighet for at svarene ikke blir helt presise, som gjør at feilkilder kan oppstå. I tillegg var spørsmålene hovedsakelig lukkede flervalgsspørsmål og informantene hadde på disse ikke mulighet til å formulere svarene selv.

I en intervjusituasjon kan det også oppstå feilkilder. Ifølge Dalland (2020, s. 109) kan observatøren sies å være den vanligste feilkilden, da alle inntrykk blir farget av erfaringer og kunnskap. Spørsmålene i intervjuet kan bli oppfattet på en annen måte enn tenkt, eller observatør kan misforstå svarene til informant. Videre kan det også være at noen informanter ikke vil dele de erfaringene de har tilegnet seg gjennom koronapandemien. I våre intervju har vi valgt å bruke en lydopptaker for å sikre at svarene blir gjengitt på en mest mulig korrekt måte i denne oppgaven. Underveis i intervjuet gjentok vi informantenes svar og stilte

oppfølgingsspørsmål for å få en bekreftelse på at vi hadde forstått svarene riktig. Vi presiserte også at informanten til enhver tid kunne spørre dersom spørsmålene var uklare og vi stilte oppfølgingsspørsmål dersom noe var uklart.

4.4.5 Etske hensyn

Personvern må overholdes ved innsamling av data fra barnehagen og vi har et ansvar for at det blir full anonymisering (Bergsland & Jæger, 2014, s. 86). Vårt prosjekt måtte meldes inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD), både når det gjaldt spørreundersøkelsen og intervjuene. En spørreundersøkelse kan i utgangspunktet være helt anonym, men dersom de ønsket å være del av et mer fordypende intervju til bacheloroppgaven vår hadde de mulighet til å legge igjen e-postadressen sin.

For å ivareta informantenes personvern har vi etter transkribering av intervjuene slettet opptakene. Informantene har i forkant av intervjuet mottatt et samtykkeskjema og gitt muntlig samtykke til at vi kan bruke den innsamlede empirien i vår oppgave. Et samtykkeskjema skal blant annet inneholde informasjon om undersøkelsens mål, at deltagelse er frivillig og at samtykket når som helst i prosessen kan trekkes (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Samtykkeskjemaet informantene mottok inneholdt disse punktene og oppfyller dermed kravene om informert og frivillig deltakelse (Vedlegg 4).

4.5 Oppsummering

Vi brukte metodetriangulering som metode fordi kvantitativ og kvalitativ metode utfyller og styrker hverandres utilstrekkelighet. Vi har hovedsakelig respondenter som er medlemmer i «Idebroen debatt», og to av disse deltok i intervjuene. Vi brukte seks-trinns-metoden til å kategorisere innsamlede svar. Til slutt foretok vi en kritisk vurdering av vår metode der vi blant annet så på validitet, reliabilitet og etiske hensyn. I neste kapittel presenterer vi og drøfter funn fra vår metode.

5. Funn og drøfting

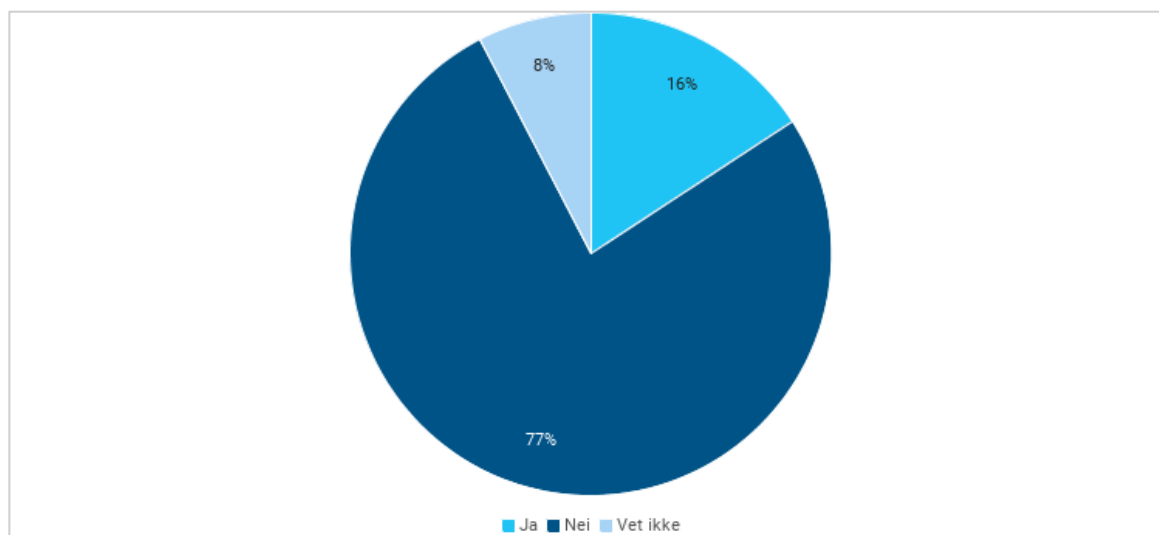
«Hvordan har små barns motoriske og sosiale utvikling endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen?» er problemstillingen vi prøver å finne svar på i denne studien. Vi hadde 184 respondenter på spørreundersøkelsen og valgte å

intervjue 2 av disse. Vi vil i dette kapittelet presentere funn fra spørreundersøkelsen og intervjuene, og drøfte dette med teorien vi presenterte i kapittel 3. Dette gjør vi for å se om funnene svarer på problemstillingen og hypotesene. Vi har tre hypoteser vi vil prøve å finne svar på her; hypotese 1) at barna på grunn av økt utetid har bedret grovmotorikken og fått noe redusert finmotorikk, hypotese 2) at relasjonene i barnehagen har blitt bedre på grunn av kohorter og hypotese 3) at rammebetingelser og rutiner setter en stopper for eventuell videreføring av tiltakene.

5.1 Økt utetid har ført til bedre motorikk

Hypotese 1 sier blant annet at koronatiltak som har implisert økt utetid, kan ha ført til bedre grovmotorikk. Dette blir til dels bekreftet av våre funn, da vi ser at grovmotorikken i mange tilfeller har blitt bedre – 49% av de som har økt utetid svarer at grovmotorikken har blitt litt eller mye bedre. Dette kan ses i sammenheng med tiltak som ga mer utetid, soneinndeling på uteområdet og mer turer som vi går nærmere inn på videre i kapittelet. Videre sier også hypotese 1 at økt utetid fører til dårligere finmotorikk. Dette blir tilbakevist av våre funn, da bare 8% sier at finmotorikken har blitt redusert.

5.1.1 «Barna skal oppleve glede av å være ute»

Figur 3: «Er dere mer ute nå enn før korona?». Utklipp fra SurveyXact.

I spørreundersøkelsen stilte vi spørsmål om hvorvidt barnehagene hadde økt utetid etter korona. Av 184 respondenter svarer 77% at de ikke er mer ute nå (Figur 3). I

oppfølgingsspørsmålet om hvorfor ser vi at 26% sier de ikke har økt utetid fordi de alltid har vært mye ute, 27% sier at de ikke har økt utetid på grunn av rammebetingelser og rutiner, 14% begrunner dette med vær og årstid, 25% av svarene ble kategorisert som *annet* og 8% har barns beste/medvirkning som begrunnelse. Barnets beste er forankret i barnehagens lover og forskrifter og i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at «Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn [...]» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 8). Dette er ingen definisjon på barns beste, men vi ser at innen kategorien barns beste/medvirkning er argumentet om barns trivsel gjentakende. Respondent 183 skrev «Barna skal oppleve glede av å være ute. Om gleden ikke er der, er det ikke noe poeng å være ute». Et annet eksempel er respondent 142 som skriver «I løpet av corona tida har vi vore med på act now forskning og blitt meir bevist på aktivitetsnivået til dei minste er bedre inne på vinteren enn ute. På hausten er vi ein del inne med dei minste for at dei skal bli fortere trygge». Ingen av disse respondentene nevner begrepet barnets beste i sine sitat, men Larsen sier at barnets beste handler om å bruke de riktige kildene (Utdanningsdirektoratet, 2019). Siden respondent 183 bruker barnet som kilde og respondent 142 legger forskning til grunn for sitt argument, kan begge sitatene plasseres under kategorien barns beste.

16% svarer i spørreundersøkelsen at de er mer ute nå enn før korona (Figur 3). Her er det flest som har smittevern som argument, med 38%. Det kan tyde på at spørsmålet i noen tilfeller kan være tolket feil, da dette heller svarer på hvorfor de var mer ute under enn før koronapandemien. På den andre siden kan det være lokale føringer på grunn av mye smitte som gjør at de fortsatt har økt utetid som et smittevernstiltak. 3% av svarene ble kategorisert som *annet*. Videre svarer 31% at de har økt utetid på grunn av bedring i rutiner. Her kan man tenke seg at respondentene har utarbeidet nye rutiner på grunn av koronarestriksjoner og at disse rutinene har fungert så godt at de ville ta de med seg videre. Blant annet svarer respondent 145 at «Vi er blitt flinkere til å dele i grupper. Alle er kanskje ikke ute samtidig, eller like lenge hver dag. Vi har funnet nye løsninger og nytter tiden vi er fullbemannet bedre». 28% svarer at de er mer ute med hensyn til barns beste. Vi ser både i spørsmålet om hvorfor de er- og hvorfor de ikke er mer ute, at barns beste blir brukt som argument. Dette kan bekrefte at det ikke finnes en entydig definisjon på hva barns beste innebærer, men at det er et normativt begrep. Det at barns beste blir brukt som begrunnelse på to motsetningsspørsmål viser også hvor viktig det er å reflektere rundt temaet i personalgruppen. På den måten kan en felles forståelse for betydningen av barns beste skapes (Aasen, 2021). Larsen sier at det er

pedagogisk leder som har ansvar for at personalet arbeider i tråd med faglig skjønn ut fra teoretisk og erfaringsmessige kompetanser (Utdanningsdirektoratet, 2019). Ved at pedagogisk leder legger til rette for refleksjon i team kan en utvide hverandres forståelse og synsvinkler for hva barns beste innebærer, jamfør Lundestad (2021).

5.1.2 Motorikken har blitt bedre

På spørsmål om eventuell økt utetids påvirkning på barnas grovmotoriske utvikling svarer 87 av 184 respondenter at de ikke har hatt økt utetid. Av de øvrige 97 respondentene har 49% svart at grovmotorikken har blitt litt eller mye bedre, 32% meldte om ingen endring, 1% meldte om litt eller mye dårligere utvikling og 18% vet ikke.

Figur 4: «På hvilken måte har eventuelt økt utetid påvirket barnas grovmotorikk?». Uten svaralternativet «Har ikke mer utetid». Utklipp fra Excel.

I Figur 4 ser vi at svært få av respondentene svarte at barnas motoriske utvikling er blitt dårligere og at nesten halvparten ser en bedring i den grovmotoriske utviklingen. Hypotese 1 om at økt utetid har en positiv effekt på barnas grovmotoriske utvikling kan derfor til en viss grad bekreftes. Vi vet at affordances i naturområder har en positiv effekt på barnas motoriske utvikling, og svarene i spørreundersøkelsen og intervjuene viser at flere har valgt å gå mer på tur. De yngste barna søker utfordringer innenfor sin proksimale utviklingssone, og deres

koordinative ferdigheter kan sies å være mindre utviklet enn hos de større barna. Vi kan derfor si at de yngste barnas ferdsel i ulendt terreng kan være utfordrende nok til å bedre deres motoriske utvikling – kanskje spesielt dersom de får støtte av en tilstedeværende barnehageansatt. Respondent 130 skriver «Når det ble gult og rødt nivå var det vår i Rogaland. Vi hadde nydelig vær i flere mnd, og gikk tur og hadde med sovevogner». Tidligere i kapittelet ble rammebetingelser og rutiner brukt som argument på hvorfor de ikke er mer ute nå enn før, men med holdninger som respondent 130 viser til ser vi at småbarnsavdelingens rutiner ikke trenger å sette en stopper for å gå turer. Stort sett vil det være mulig for barnehager å komme seg på tur uavhengig av lengden på turen. Nærmiljøet rundt barnehagen vil selvsagt påvirke turmulighetene, men vi mener at fokuset bør være på det som er viktig med turen jamfør Storli (2018) og Fjørtoft (2018).

Videre svarte 86 av 184 respondenter at de ikke har økt utetid – på spørsmålet om økt utetid har påvirket barnas finmotorikk. Av de resterende 98 respondentene svarte 17% at finmotorikken har blitt litt eller mye bedre, 57% svarte at det ikke er noen endring, 8% svarte at finmotorikken er blitt mye eller litt dårligere, og 18% vet ikke. Her kan det se ut til at økt utetid ikke har hatt så stor innvirkning på barnas finmotorikk. Innledende hadde vi en hypotese på at økt utetid kunne ha en negativ innvirkning på barnas finmotoriske utvikling. Det er flere respondenter som melder om bedre finmotorisk utvikling, enn de som melder om dårligere finmotorisk utvikling, noe som tilbakeviser deler av hypotese 1. Ut fra dette kan det virke som barnehagene har vært flinke å legge til rette for at barn får brukt finmotorikken uavhengig om de har vært ute eller inne. Av erfaring kan det meste av aktiviteter som gjøres inne tas med ut så lenge utemiljøet og været tillater det. Barna er ofte opptatt av- og synes det er gøy å holde på med formingsaktiviteter. Det kan virke som det fortsatt legges til rette for formingsaktiviteter selv om de har vært mer ute. Erfaring viser også at mye utetid har inspirert personalet til å legge til rette for nye aktiviteter, som for eksempel det å bruke materialer fra naturen i formingsaktiviteter eller å organisere formingsaktivitetene på nye steder. Eksempelvis kan det å male på ark utendørs skape nye impulser for barna og uttrykket på arket vil bli annerledes enn om de sitter inne rundt et bord. Økt utetid trenger altså ikke å begrense bruken av finmotorikken.

5.1.3 Betydningen av et godt tilrettelagt uteområde

Spørreundersøkelsen viser at 95% var delt i kohorter under rødt nivå. For å få til denne inndelingen av barnegruppene, var de fleste mer ute under rødt nivå enn ellers. Men også ute

måtte barnegruppene være delt i kohorter, noe som førte til at uteområdene i barnehagen ble delt opp i soner. Informantene fra intervjuene nevner begge negative konsekvenser av delt uteområde. Anne sa «[...] uteområde blei delt inn i soner, og det var kanskje uheldig for enkelte soner, de fikk soner som ga lite muligheter til nivå, ulendt terreng, ja den type ting [...]». Begge informantene svarer at de gikk mer på tur, spesielt i starten av koronapandemien fordi uteområdet var begrenset. Turer i ulendt terreng kan ses som en positiv konsekvens av koronatiltaket. Storli (2018) nevner at variert fysisk aktivitet har stor betydning for utvikling av barnas grunnleggende bevegelser og kroppsbeherskelse fordi det stiller større krav til barnas bevegelsesevne. Trine vektlegger at til tross for at en sone hadde huskestativ, rutsjebane eller sandkasse, ønsket barna «[...] å komme seg opp på berget, bak den busken [...]». Ofte vil underlaget ved lekeapparatene være flate, noe som stiller lite krav til barnas bevegelsesevne. Utdraget fra Trine kan kobles til både den proksimale sone for utvikling og flytsonen (Sandseter, 2018). De typiske lekeapparatene blir fort kjedelige, og barn søker mer spenning og utfordringer. Det er når barn møter utfordringer og oppnår mestringsfølelse at den motoriske utviklingen skjer (Berg & Kippe, 2006). Det er derfor viktig at barnehageansatte tilrettelegger for variert og utfordrende lek til tross for soneinndeling, slik at barn har mulighet til å utfordre og utvikle seg. Ved lek i utfordrende terreng er det viktig at barn har noen rundt seg som kan fungere som støttende stillas, jamfør Askland og Sataøen (2019).

Flere respondenter vektla at de yngste barna har vanskelig for å bevege seg rundt på barnehagens uteområde. Respondent 29 skrev «[...] Mange går ikke enda, det er glatt og vanskelig å komme seg rundt. De gir stort inntrykk av at de ikke ønsker å være ute [...]». Erfaringsmessig har vi sett at de barna som strever med å gå, får enda mer utfordringer når de blir kledd i tjukke dresser og vintersko. Dette støtter opp mot det Storli (2018) skriver om at de yngste barna i større grad er bevegelsehemmet av bekledning. Flere respondenter nevner også at uteområdet ikke er godt nok tilpasset de yngste. Men hva er et godt tilrettelagt uteområde for småbarn? Er det at uteområdet er flatt slik at barna kan krabbe rundt, eller er det at det er lagt til rette for at barna skal få møte utfordringer i terrenget? Vi tenker at barna får bevegde seg nok på flatt underlag inne og at personalet bør være til stede for barn som har behov for støtte til å bevege seg rundt utendørs.

Storli (2018) skriver at affordances på barns lekeområde er viktig, da det inspirer til lek, nysgjerrighet og erfaringer. Under rødt nivå og soneinndeling var dette nærmest umulig å gjennomføre, og det ble for mange barnehager naturlig å gå mer på tur. Trine sier blant annet

«[...] vi går på heldagsturer i ulendt terreng, gjerne to dager i uka. [...] men vi merker at mange av ungene har lite erfaring med å gå i ulendt terreng, de trenger den balansetreningen [...]». Uttalelsene til Trine kan kobles opp mot det Storli (2018) skriver om betydningen av variert fysisk aktivitet. Hun nevner at barn trenger balansetreningen de får av å gå i ulendt terreng, og dette er en viktig del av den motoriske utviklingen. Videre forteller hun at disse heldagsturene gav mersmak og at de så «[...] lykkelige, ivrige unger», noe Drugli (2017) også understreker – at barns lek handler om å ha det bra og føle glede og lykke. De har derfor fortsatt med disse turene selv om barnehagehverdagen er tilbake til normalen. Trine er her delvis med på å bekrefte noe av hypotese 1 om at turer i naturterreng har positiv innvirkning på barnas grovmotoriske utvikling. På bakgrunn av det Drugli (2017) sier om at de første barnehageårene legger grunnmuren for barns videre utvikling og at turer i ulendt terreng har en positiv innvirkning på barns grovmotoriske utvikling, tenker vi at turer i ulendt terreng bør være en del av barnehagehverdagen, også for de yngste barna.

5.1.4 Lite fokus på den motoriske utviklingen

På spørsmål om hvordan utetid har påvirket barnas grov- og finmotorikk svarer som nevnt tidligere 18% at de ikke vet om utetiden har påvirket barnas grovmotoriske eller finmotoriske utvikling. Dette kan kanskje komme av at barnas motoriske utvikling får lite plass i barnehagehverdagen, fordi det foreligger en generell konsensus om at motorikk er noe som kommer med tiden og at man ofte ikke trenger å arbeide aktivt rundt dette, jamfør Osnes et al. (2015). Videre kan det kanskje også komme av at respondentene ikke har kunnskap om barnas motoriske utvikling, eller ikke tok seg tid til å tenke over spørsmålet da de gjennomførte spørreundersøkelsen.

I intervjuet spurte vi om det var noen forskjell på hvordan de tilrettela for den motoriske utviklingen før, under og etter korona. Anne sier at de har jobbet ut fra rammeplanen selv om det har vært korona og at de derfor har merket liten forskjell på den motoriske utviklingen. Dette er blant annet at de vektlegger fysisk aktivitet en dag i uken rettet mot de yngste barna. Rammeplanen sier blant annet at «Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 11). Informanten sa blant annet at de hadde et «fysisk aktivitetsrom» innendørs som de brukte for å oppfylle rammeplanens krav. Vi vil med det poengtere at utviklingen av motoriske ferdigheter ikke trenger å være gjennom fysisk aktivitet utendørs, men kan også skje ved tilrettelegging inne. Vi vet at aktiviteter der barn får bruke store muskelgrupper er bra for den

grovmotoriske utviklingen. Det finnes likevel lite litteratur når det kommer til *hvordan* man kan tilrettelegge for fysisk aktivitet i barnehagen. Samtidig skriver Moser (2018) om grovmotoriske bevegelser som å hoppe, klatre og rulle og dette kan en tilrettelegge for eksempelvis i hinderløyper. Det kan også være å ha et «fysisk aktivitetsrom» med eksempelvis skumputer, ribbevegg og mye boltreplass. Men for at barn skal kunne utvikle seg motorisk innendørs, trenger vi voksne som tåler litt «kaos». Erfaringsmessig vet vi at voksne litt for ofte ønsker å stoppe den viltre og fysiske leken innendørs, og heller setter barna med en bordaktivitet. Når barnegruppen i tillegg er relativt lite ute, blir det begrensede muligheter for barna til å bruke kroppen sin.

Det er viktig for oss å understreke at en ikke skal sammenligne barns utvikling og at barn utvikler seg individuelt. Dette la vi også vekt på da spurte vi informantene om hvilke forskjeller de merket på barnas motoriske utvikling i pandemien i forhold til tidligere. Anne sa at det ikke er noen forskjell på barna rent motorisk og Trine sa «[...] nye barn som har kommet har ikke erfaring med å gå turer, lever mye innenfor husets fire vegger, har ikke den utholdenheten, erfaringen med å bruke kroppen allsidig, så det merker jeg. De som har gått i barnehagen lenge har jeg ikke sett den store forskjellen på». Ingen av informantene svarte at de så noen forskjell på barnas motoriske utvikling. Til slutt i spørreundersøkelsen hadde vi et spørsmål hvor respondentene hadde mulighet til å utdype seg om hvordan koronapandemien har påvirket barns utvikling. Her var det kun én respondent som valgte å fokusere på at den motoriske utviklingen var positiv – respondent 180. Denne respondenten skrev blant annet «[...] Det positive er at vi har vært mye ute og har fått en barnegruppe som elsker å være ute i all slags vær og har blitt veldig gode på å aktivisere seg selv/leke selvstendig ute. [...]».

Hva kan være grunnen til at så få respondenter legger vekt på den motoriske utviklingen og at ingen av informantene direkte sier at de har sett en endring? Av erfaring er det stor vekt på språklig og sosial utvikling i barnehagen og mindre på motorisk utvikling. Dersom en oppdager barn som eksempelvis faller ut av lek, er det mange som hovedsakelig kartlegger barnets sosiale kompetanse og glemmer de motoriske ferdighetene. Osnes et al. (2015) skriver at barn som viser gode motoriske ferdigheter blir populære i lek, og når du er populær i lek er du også mye inkludert i sosiale relasjoner. Vi kan derfor si at gode motoriske ferdigheter kan være en inngangsbillett til et godt samspill og styrker forutsetninger for sosial utvikling. Vi kan stille spørsmål rundt hvorfor det legges så stor vekt på språklig og sosial utvikling fremfor motorisk utvikling når de påvirker hverandre i så stor grad. Erfaringsmessig tror vi at det kan handle om manglende kunnskap om allsidig utvikling. Forskning viser at når lærere

mangler kunnskap på et område har de en tendens til å unngå å arbeide med de utfordrende kompetanseområdene (UNESCO & UNFPA, 2018). Dette tenker vi også vil gjelde barnehagelærere og andre ansatte i barnehagen. Kanskje kan manglende kunnskap på feltet komme av at det er lite forskning på sammenhengen mellom motorisk og sosial utvikling. Dette er også noe av grunnen til at vi valgte å undersøke disse utviklingsområdene sammen.

5.2 «Unger som slet sosialt før blomstret»

Hypotese 2 sier at koronatiltaket med kohorter har bedret relasjonene i barnehagen. I svarene på spørreundersøkelsen ser vi at 95% var inndelt i kohorter under rødt nivå og 52% var delt i kohorter på gult nivå. I kohorter trodde vi at personalet fikk bedre kapasitet til å følge opp hvert enkelt barn og derfor kunne møte deres behov for omsorg og utvikling. Våre funn bekrefter hypotesen, da majoriteten av respondentene så en positiv utvikling i relasjonene under koronapandemiens tiltak.

5.2.1 Små grupper

På bakgrunn av hypotese 2 spurte vi informantene om de hadde sett noen forskjeller på den sosiale utviklingen før og etter korona. Anne fortalte at det ikke har vært de store forskjellene hos de yngste, men at det kanskje er mer merkbart for de eldste barna – og begrunner det med at sosiale punkter utenfor barnehagen har gått bort. Trine fortalte om både positive og negative effekter av kohorter og sa blant annet «[...] unger som slet sosialt før blomstret [...] det var forutsigbart, mindre unger å forholde seg til, en fast voksen å forholde seg til [...]». Dette kan kobles opp mot det Sommervold (referert i Antonsen, 2015) skriver om at de som ellers ikke kom så godt frem blomstret og ble tryggere når de var i små grupper. På den andre siden forteller Trine at det for noen barn ble litt kjedelig og at de savnet søsken og lekekamerater fra andre kohorter. Vi lurte på hvordan det gikk med barna som blomstret i kohorter og spurte henne om eventuelle endringer de så når de gikk bort fra kohorter igjen. Her kom det frem at «[...] utfordringene kom krypende tilbake [...]». Det kom også frem at avdelingen fortsatt deler barna i mindre grupper og at de – så lenge bemanningen er på plass – deler i grupper hver formiddag. Dette tyder på at personalet ser positive effekter av å dele avdelingen i mindre grupper. Oppdeling i små grupper kan ha mange positive konsekvenser og kan eksempelvis brukes til å fremme vennskskapsrelasjoner og å legge til rette for barns utvikling på flere områder. Hoven & Mørland (2014) vektlegger at dersom målet med

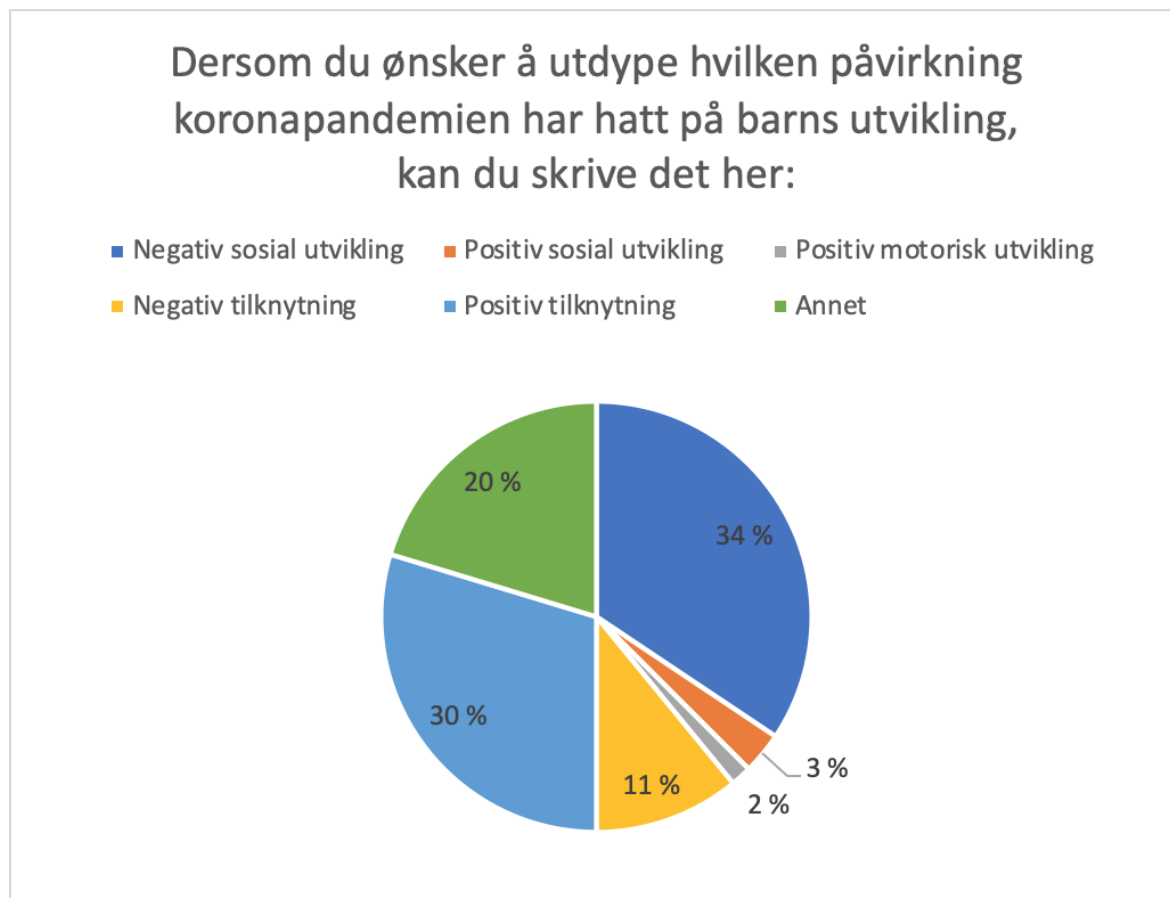
gruppen skal nås, må arbeidet foregå over tid. Kanskje har ikke små grupper vært et tiltak lenge nok, og derfor gikk barna som blomstret tilbake til gamle mønstre?

Både Anne og Trine fikk spørsmål til slutt om det er noe spesielt de har tenkt på i forhold til koronapandemien og hvilken virkning den har hatt på de yngste barna. Anne konkluderte med at det for det meste er personalet som har merket endringene og at det ikke har spilt så stor rolle for barna, og sa det slik: «[...] Jeg synes egentlig ikke den koronaen har hatt så mye på barnehagehverdagen å si [...]». Trine svarte «Jeg har tenkt på det med gruppestørrelsen og åpningstider i norske barnehager som dras mot bristepunktet [...]». Tidligere i intervjuet fortalte hun at det er viktig å huske at det ikke bare handler om antall ansatte per barn, men også på gruppestørrelsen. «[...] for det er masse for en 2-3 åring å forholde seg til store grupper selv om det er nok voksne per unge [...]». Drugli (2017) skriver at barn utvikler sine sosiale ferdigheter i relasjoner med jevnaldrende. I disse relasjonene, spesielt hos små barn, oppstår det lett konflikter. Disse konfliktene er viktige for barns sosiale utvikling, samtidig som de ofte trenger støtte fra voksne til å løse dem. Vi tenker derfor at små grupper kan være et godt tiltak da det gir bedre muligheter for de ansatte til å være oppmerksomme og sensitivt til stede.

5.2.2 Barn-barn relasjon

I spørreundersøkelsen ville vi finne ut hvordan mindre grupper påvirket relasjonene mellom barna. Her svarte 45% at relasjonen hadde blitt mye bedre, 29% at de hadde blitt litt bedre, 7% at de hadde blitt litt dårligere, 3% vet ikke, mens 16% svarte at de ikke hadde sett noen endring. Det er altså 74% som merker en positiv endring i relasjonene mellom barna når de er i mindre grupper, enten det er litt eller mye. Sommervold (referert i Antonsen, 2015) la også vekt på at små grupper gjør barna tryggere og at barna forstår hverandre bedre, noe som enkelte svar i spørreundersøkelsen også tilsier. Respondent 184 skrev at «[...] Barna knytter også sterkere relasjoner med hverandre i små grupper» når vi spurte om hvorfor de deler oftere i grupper nå enn før korona (Figur 7). Drugli (2017) legger vekt på at gode personal-barn-relasjoner er viktig for de yngste, men at jevnaldrenderelasjoner blir stadig viktigere når barna blir eldre. Ifølge respondentenes svar ser det ut til at barn-barn-relasjonene forsterkes i mindre grupper – noe som også bekrefter vår hypotese 2 om at gruppeinndeling har en positiv effekt på relasjonsbyggingen.

Til tross for at så mange merket en positiv endring ser vi at det kun er 3% som svarte at den sosiale utviklingen er positiv på utdypningsspørsmålet (Figur 5).

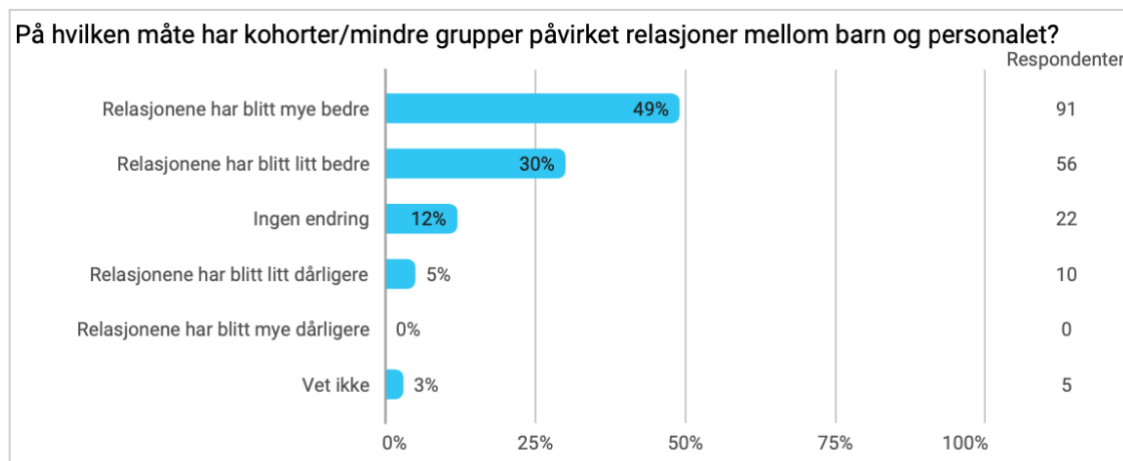
Figur 5: «Dersom du ønsker å utdype hvilken påvirkning koronapandemien har hatt på barns utvikling, kan du skrive det her:». Utklipp fra Excel.

Vi ser at av de som svarer at den sosiale utviklingen har vært negativ under korona, er det flest respondenter som legger vekt på at barn født under pandemien har hatt få sosiale holdepunkt før oppstart i barnehagen (Figur 5). Respondent 40 skriver det slik: «Barn er blitt mer isolerte, barn som starter i barnehagen fra aug 21 har kun opplevd corona og en del er blitt lite eksponert til andre barn og voksne [...]». Mange vektlegger at tilvenningsperioden og overgang mellom små- og storbarnsavdeling har vært utfordrende som følge av dette. Få sosiale holdepunkter er faktorer utenfor barnehagens kontroll, men det kan virke som om det har konsekvenser for tilvenningsperioden i barnehagen. Det er dermed særs viktig at en som ansatt i barnehagen har de kunnskaper og egenskaper som er nødvendig for trygg tilknytning og for å kunne fungere som trygg base (Drugli, 2017).

Av de 3% som så en positiv sosial utvikling, skrev blant annet respondent 105 «Å ha små grupper med faste voksne, og redusert åpningstider fikk vi virkelig fokusert på å bygge relasjoner mellom barn- barn og barn- voksne [...]». Begrepet sosial utvikling blir sjeldent brukt i svarene og de fleste respondentene bruker heller ord som relasjoner og tilknytning, som er sentralt innen barns sosiale utvikling – noe vi ser igjen i sitatet over. Det kan handle om at sosial kompetanse er et normativt begrep (Drugli, 2017). Selv om tilknytning inngår i den sosiale utviklingen valgte vi å ha det som egen kategori fordi mange respondenter vektla dette.

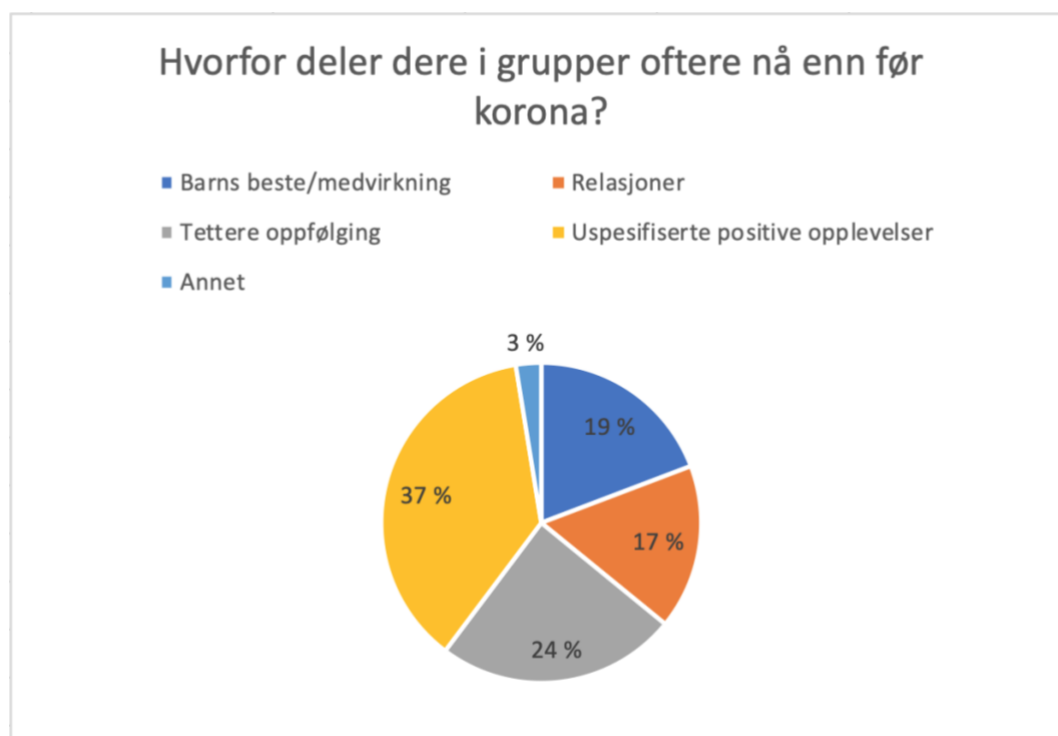
Mange ser det positive med gruppeinndeling, men 56% av respondentene svarte at de ikke deler oftere inn i mindre grupper nå enn før korona. Da vi spurte om hvorfor de ikke gjorde det, svarte 52% at de alltid har delt i grupper, 31% svarte at det er grunnet rammebetingelser, 8% av svarene går under kategorien annet og 9% ser fordel med større grupper (Figur 2). Respondent 30 begrunnet fordelene med større grupper slik: «[...] vi er veldig opptatt av å skape en god gruppefølelse og at vi er vi på vår avdeling, vi er vår gjeng [...]». Dette kan tyde på at de synes gruppefølelsen er viktig for barnas sosiale utvikling og legger til rette for barns beste ut fra faglig skjønn. I motsetning til dette mener Trine at mindre grupper er viktig for kvaliteten i arbeidet og at det er positivt for barna å ha færre mennesker å forholde seg til. Når barn er i mindre grupper er det lettere å arbeide med sosiale relasjoner, og muligheten for å utvikle den sosiale kompetansen blir styrket. Ifølge Drugli (2017) vil barn med god sosial kompetanse mestre ulike sosiale miljøer som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner, som igjen fører til trivsel og utvikling. Relasjoner mellom barn er like viktig som relasjoner mellom barn og personalet og i spørreundersøkelsen så vi derfor på begge deler.

5.2.3 Barn-personal-relasjon

Figur 6: «På hvilken måte har kohorter/mindre grupper påvirket relasjoner mellom barn og personalet?». Utklipp fra SurveyXact.

I Figur 6 ser vi en overvekt av respondenter som mener at kohorter eller mindre grupper har hatt en positiv innvirkning på relasjonene – hele 79%. Videre ser vi at 42% oftere deler i grupper nå enn før korona, mens 56% svarer at de ikke gjør det eller at det ikke er noen endring og de resterende 2% vet ikke (Figur 1). Det er påfallende at så mange ser positiv effekt av mindre gruppestørrelser for relasjoner, når «bare» 42% har videreført dette tiltaket. En kan derfor på nytt se på spørsmålet om hvorfor respondentene har valgt å ikke dele i grupper oftere nå enn før korona, der en ser at 52% alltid har delt opp i grupper. Det er dermed mange som fortsatt deler i grupper, noe som kan bety at respondentene ser fordeler med å gjøre dette.

Figur 7: «Hvorfor deler dere i grupper oftere nå enn før korona?». Utklipp fra Excel.

På spørsmål om hvorfor respondentene deler oftere i grupper nå enn før er 37% av svarene innenfor kategorien *uspesifiserte positive opplevelser* (Figur 7). Her finner vi blant annet svar som respondent 73 skriver her: «Grupper er bedre for barn og voksne. Men pga bemanning kan vi ikke gjøre det slikt som på rødt nivå siden vi ikke er alle voksne i hele arbeidstiden». Her ser vi at respondenten ser uspesifiserte fordeler med mindre grupper, men at bemanningen setter en stopper for videreføringen av tiltaket; svaret til denne respondenten stemmer overens med hypotese 3. Videre svarte 24% at de deler oftere i grupper grunnet tettere oppfølging. Blant annet skriver respondent 45 «Mer nært samspill mellom barn og voksne. Mulighet for tettere oppfølging av barnas behov og initiativ, både individuelt og som gruppe». Dette stemmer overens med hypotese 2, og viser til at flere respondenter opplever at de får mulighet til tettere oppfølging og bedre relasjoner i mindre grupper. Under kategorien *relasjoner* svarer respondent 184 «Vi ser nytteverdien av å dele opp barna i grupper. Vi får mer tid med hvert enkelt barn og det blir enklere å se hvert enkelt barn og deres behov [...]». Dette kan knyttes opp mot det Meld St. 24 (2012-2013) skriver om at færre barn per ansatt bedrer personalets forutsetninger til å følge opp hvert enkelt barn. Selv om det i stortingsmeldingen handler om størrelsen på avdelinger eller baser, kan det tenkes at dette også kan overføres til mindre grupper innad i avdelingen. Vi tror at barnas opplevelse av å bli

sett og hørt styrkes når barnegruppen deles opp og personalet er mer tilgjengelig for hvert barn. Dette kan i sin tur virke positivt inn på barnas selvoppfatning – da de kan få en opplevelse av at deres meninger blir lyttet til.

På utdypningsspørsmålet i spørreundersøkelsen fikk respondentene mulighet til å utdype hvilken påvirkning koronapandemien har hatt på barnas utvikling. Her omhandler 30% av svarene positiv tilknytning til personalet (Figur 5). Blant annet skriver respondent 56 «Voksne har kunnet følge opp barna tettere i mindre grupper [...]» og respondent 148 skriver «[...] Stabile voksne som var med barna hver dag som igjen gjorde at barna ble tryggere [...]». Dette sitatet viser hvor overførbar teorien kan være til praksis. Både respondent 148 og Smith (2002) er opptatt av den stabile voksne. Under korona var barna delt i kohorter og hver kohort hadde en fast voksen. Respondent 148 uttrykker at barna i denne perioden hadde stabile voksne som gjorde barna tryggere. Sitatet understreker også det Ellen Os (referert i Balci, 2021) skrev om at kontakten og samspillet med det enkelte barnet blir nærere og bedre når en jobber i mindre grupper. Under koronapandemien var det likevel kanskje ikke så enkelt å legge til rette for at barna skulle være sammen med den ansatte de hadde tettest tilknytning til. Respondent 114 utdypet her:

Det som var tøffest var når vi var på rødt nivå og barna måtte deles mellom oss ansatts. Barna har sin tilknytning til sine voksne og det å ikke kunne få være sammen med alle var vanskelig og sårt for dem. Samtidig var fordelene at en var i små grupper med redusert åpningstid og bemanningen var bedre, og det skapte en fin ro i gruppen. Men det å bli tatt fra sine voksne var vanskelig i starten, men barna tilpasset seg.

Sitatet problematiserer det at barn ikke nødvendigvis er i kohort sammen med en trygg ansatt. Trygge tilknytningspersoner kan for barna fungere som en trygg base og trygg havn (Drugli, 2017). Når barna mangler den trygge basen og trygge havnen har de ikke de nødvendige forutsetningene for å utforske og å gi seg hen i leken, noe som i verste fall kan gå utover barnas utvikling – på alle områder. Vi tenker at dette ikke nødvendigvis er overførbart til den vanlige barnehagehverdagen, da man som barnehagelærer bør ha kompetanse til å tilrettelegge for at alle barn en trygg ansatt rundt seg. Likevel kan sykdom og møteavvikling vanskeliggjøre gjennomføringen av grupper der alle barn har en trygg tilknytningsperson.

5.3 Rammebetingelsenes innvirkning på barnehagehverdagen

Våre funn tyder på at mange så positive effekter, både når det gjaldt å være mye ute og å dele barna i mindre grupper. Likevel er det mange som ikke har videreført disse tiltakene etter koronapandemien. Hypotese 3 sier at rammebetingelser og rutiner i barnehagen ikke tillater små grupper og økt utetid på grunn av for få ansatte på gulvet. Våre funn bekrefter denne hypotesen.

31% av respondentene som ikke deler i grupper oftere nå begrunner det med rammebetingelser, eksempelvis at de i en vanlig barnehagehverdag ikke har nok personale til å kunne dele opp slik de gjorde under rødt og gult nivå (Figur 2). En kan derfor si at hypotese 3 om barnehagens rammebetingelser og rutiner til en viss grad bekreftes her. I mange tilfeller kan rammene sette en stopper for hvor ofte man kan dele barnegruppen opp. Respondent 178 skriver:

Under pandemien hadde vi kortere åpningstid og var flere på jobb samtidig. Nå er vi samme bemanning på flere timer og da blir voksentettheten lavere og mulighet til deling av gruppa mindre. I tillegg var det i perioder ikke møter og plantid på dagtid, dette ble lagt til etter åpningstid. Da var alle ansatte på avdeling hele åpningstiden og da fikk vi mulighet til å dele gruppa oftere.

Sitatet over gjentar det Anne og Trine forteller om i intervjuene. Anne sa «[...] i starten var det naturlig å gå mye på tur [...] men det har gått tilbake igjen nå, fordi man er færre voksne på starten og slutten av dagen til å få til de turene». Trine fortalte at personalet og barnehagens åpningstider er på bristepunktet. Når spørreundersøkelsen viser at hele 79% ser relasjonelle fordeler med å dele barna inn i mindre grupper er det trist at det er bemanningen – slik som sitatet over vektlegger – som skal sette en stopper for å videreføre tiltaket.

5.4 Oppsummering

Nesten halvparten av respondentene ser en positiv endring av den grovmotoriske utviklingen under koronapandemien. Det kan ses i sammenheng med koronatiltak om økt utetid og at mange, på grunn av plassmangel, valgte å gå mer på tur. Likevel er svært få mer ute nå enn under koronapandemien. Mange ser at barn-barn- og barn-personal-relasjoner har blitt bedre når de har hatt kohorter, men for en del har dette vært vanskelig å videreføre på grunn av

rammebetingelser. Det kan tyde på at rammebetingelsene kanskje er for dårlige i de barnehagene som er representert i spørreundersøkelsen.

6. Oppsummering og konklusjon

I denne oppgaven har vi prøvd å svare på problemstillingen «hvordan har små barns motoriske og sosiale utvikling endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket hverdagen?». Samtidig har vi forsøkt å finne ut om noen av tiltakene fra koronapandemien har blitt videreført i barnehagene. For å finne svar på dette har vi brukt en metodetriangulering, altså både en kvantitativ og en kvalitativ metode. Vi brukte spørreundersøkelse for å få flest mulig svar, og supplerte med intervju for å gå litt mer i dybden på temaet vårt. Svarene har vi drøftet opp mot relevant teori. Videre har vi testet tre hypoteser for å finne svar på problemstillingen, og vi vil her oppsummere funnene vi har gjort.

6.1 Barn søker utfordringer

Spørreundersøkelsen viste at en stor del av respondentene så en positiv endring innen grovmotorisk utvikling hos barna, som følge av økt utetid. Samtidig så vi at når respondentene selv fikk utdype seg om det de synes var viktig å legge vekt på fra koronapandemien, var det kun én respondent som skrev om den motoriske utviklingen. Det var derfor viktig for oss å undersøke dette nærmere i intervjuene. Også i intervjuene fikk vi relativt vage svar når spørsmålene omhandlet motorikk. Det kom frem at den grovmotoriske endringen var mest synlig hos de barna som begynte i barnehagen under pandemien. Dette begrunnes med at disse barna gjerne ikke er like vandt med å bruke kroppen sin allsidig, og at de har levd mer innenfor husets fire vegger. I spørreundersøkelsen så vi at over halvparten av respondentene ikke har sett noen forskjell på barnas finmotorikk. Videre var det flere som mente at finmotorikken hadde blitt bedre enn dårligere, noe som tilbakeviser den delen av hypotese 1 som omhandler finmotorikk.

Uterommet for de yngste spiller en stor rolle når det kommer til barns motoriske utvikling. Det er flere respondenter og informanter som vektlegger for dårlige uteområder – både når det gjelder soneinndeling, og uteområdet generelt. Både Vygotskij og Csikszentmihalyi peker på at barn søker utfordringer tilpasset sitt nivå. Våre funn viser at dette ble vanskelig for barna

under soneinndeling, noe som fører til både kjedsommelighet og lite mestringsfølelse for barna – og dermed også lite motorisk utvikling. Samtidig vil vi peke på at soneinndelingen under koronapandemien ikke har overføringsverdi til en vanlig barnehagehverdag. Soneinndeling var heller ikke noe vi hadde tatt i betraktning når vi utformet våre hypoteser, da vi innledningsvis tenkte at økt utetid betydde mer tid på tur i ulendt terreng. Det negative med soneinndeling var at barna fikk begrensede utfordringer og lite variasjon i leken. Dette kan ha påvirket utviklingen til barna under pandemien i negativ forstand, mens turer i ulendt terreng virket positivt inn på barnas grovmotoriske utvikling. Når det gjelder uteområdet generelt, er det flere som legger vekt på at det er lite tilrettelagt for de yngste, og at det er utfordrende for små barn å komme seg rundt på uteplassen. Ut ifra disse funnene kan vi si at deler av hypotese 1 til en viss grad stemmer. Mange respondenter ser en positiv endring innen den grovmotoriske utviklingen, selv om det ikke er det de selv legger mest vekt på i de mer åpne spørsmålene.

6.2 Personalet har stor påvirkning på barns sosiale utvikling

I hypotese 2 tenkte vi at kohorter kan bety at personalet har bedre kapasitet til å følge opp og støtte hvert enkelt barns behov for omsorg og utvikling, noe som kan bidra til god sosial utvikling. Vi fikk omtrent bare svar som omhandlet positive erfaringer med små grupper. Respondentene la særlig vekt på at tilknytningen mellom personal-barn har blitt forsterket i små grupper, slik hypotesen tilsier. Vi så også at små grupper var noe flere brukte før koronatiltaket kom. De svarene som var negative til små grupper, handlet om at kohortene var konstante og at inndelingen ikke var fleksibel – noe som ikke er overførbart til den vanlige barnehagehverdagen. Dette gjorde at barna ikke kunne være med alle de ønsket, slik Trine sa om at barna savnet søsken og venner fra andre kohorter og kjedet seg. Trine trekker her frem at det var kjedelig for noen, men for barn som slet sosialt så hun en positiv effekt av små grupper. Dette stemmer overens med hypotese 2.

Bemannings situasjonen under koronapandemien og koronatiltaket om å dele opp i kohorter gjorde at det måtte være en fast ansatt med hver kohort. Dette kunne være positivt fordi en lettere kan være til stede for alle på kohorten, som både respondentene og informantene legger vekt på i svarene sine. Men med noe variert bemanning kan det også være en ulempe fordi de ansatte ikke har god nok tilknytning til barna. Som Abrahamsen (2015) sier er spesielt de yngste barna avhengig av gode relasjoner for å kunne utvikle seg, og med en fast voksen som barna ikke kjenner til vil det være krevende. Kohorter – slik de var under

koronapandemien – er ikke overførbart til barnehagehverdagen slik den vanligvis er, men små grupper kan være med på å påvirke den sosiale utviklingen til barna, og det er det vi undersøkte her. Våre funn viser at det er positivt for den sosiale utviklingen å være inndelt i små grupper, men gode tilknytningspersoner kreves for at det skal ha en positiv effekt.

6.3 Rammebetingelsenes rolle i videreføringen av tiltak med positiv effekt

Som antatt i hypotese 3 er det i hovedsak rammebetingelser og rutiner som hindrer barnehagene i å videreføre tiltakene som har vært under koronapandemien. Her blir det pekt på soving, måltider, bemanning og på- og avkledning som årsak til at tiltak som blant annet små grupper og mer utetid ikke kan videreføres. Trine sier at det under korona var en drømmesituasjon vedrørende bemanningen, fordi redusert åpningstid førte til at de var fullt bemannet hele dagen. Flere respondenter la også vekt på at varierende bemanning nå setter begrensninger for mulighet til å blant annet dele barnegruppen og å gå på tur. Det er synd at det er rammebetingelser som dette som skal stoppe barnehagene i å benytte arbeidsmåter de vet at er fordelaktige for barna.

6.4 «Hvordan har små barns motoriske og sosiale utvikling endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen?»

Ut ifra våre funn virker det som om barnehagene stort sett ser positive endringer i barns motoriske og sosiale utvikling som følge av tiltakene under koronapandemien. Likevel virker det som om det er lite fokus på den motoriske utviklingen i barnehagene, da vi stort sett kun får svar på dette på de lukkede spørsmålene i spørreundersøkelsen og ikke på åpne spørsmål. Dette er kanskje et tegn på manglende kunnskap om den motoriske utviklingen og at de ulike utviklingsområdene henger tett sammen. Det er derimot større fokus på den sosiale utviklingen. Det som hovedsakelig setter en stopper for å videreføre små grupper og tur er for lite bemanning. Det er rimelig å tenke at det ikke kun er i forbindelse med disse arbeidsmåtene at bemanningen er en utfordring. Bemanningsnormen er ikke et sjeldent tema i barnehagepolitikken, og funnene i denne studien er kanskje enda et rop om at noe må gjøres. Barna trenger tilstedeværende ansatte som kan legge til rette for motorisk og sosial utvikling. For i større grad å få til dette trenger barnehagesektoren en fornyet bemanningsnorm med flere ansatte, for å kunne utnytte det underliggende potensiale til mangfoldige bevegelseserfaringer og relasjonsbygging i barnehagen.

6.5 Implikasjoner

Avslutningsvis vil vi, ut fra våre funn, komme med noen anbefalinger til videre forskning. Vi ser for det første at SurveyXact kan være nyttig å bruke i kvantitative undersøkelser. Ved å bruke dette verktøyet er det enkelt å finne tendenser blant respondenter. Du får også opp en oversiktlig beskrivende analyse av svarene. For å utforme en god spørreundersøkelse bør man sette seg godt inn i videoene som nettsiden har, men disse er enkle å finne fram til og gode å forstå. Vi ser at noen av våre spørsmål ble feiltolket og det er derfor viktig å være presis i spørsmålene for å få gode svar. Videre har vi en anbefaling til ansatte i barnehagefeltet om å fokusere mer på at den motoriske og sosiale utviklingen henger sammen og påvirker hverandre. I løpet av våre år som studenter har vi lært mye om hvor viktig den motoriske utviklingen er for små barn, men vi vet lite om *hvordan* den motoriske utviklingen kan fremmes i barnehagen. Vi har funnet lite litteratur på hvordan en kan fremme barns motoriske utvikling og vi ønsker dermed mer fokus på konkrete arbeidsmåter i utdanningsforløpet. Til slutt har vi en generell anbefaling om at det må fokuseres mer på den sosiale og den motoriske utviklingen i sammenheng med hverandre.

Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (2015). *Tilknytningsbaserte barnehager*. Universitetsforlaget.
- Antonsen, F. (2015, 23. januar). *Bygger trygge toddlere i små grupper*. Barnehage.no.
<https://www.barnehage.no/bemanning-granaslia-barnehage-kvalitet/bygger-trygge-toddlere-i-sma-grupper/114097>
- Askland, L. & Sataøen, S. O. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (4. utg.). Gyldendal.
- Balci, S. (2021, 3. februar). *Slik har det gått med barnehagene under korona*. Utdanningsforskning.no <https://utdanningsforskning.no/artikler/2021/slik-har-det-gatt-med-barnehagene-under-korona/>
- Berg, A. & Kippe, K. (2006). *Småbarnas kroppslige verden: Sansemotorisk utvikling hos barn 0-3 år*. Sebu Forlag.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 51-87). Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Eggebo, H. (2019, 18. juni). Tematisk analyse – metodeartikkelen som løyser alt. *Helgaeggebo.no*. <http://helgaeggebo.no/tematisk-analyse-metodeartikkelen-som-loyser-alt/>
- Fjørtoft, I. (2018). Barn og bevegelse: Læring gjennom landskap. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg., s. 184-199). Gyldendal.
- Hoven, G. & Mørland, B. (2014). Lek for alle barn? I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen*. Universitetsforlaget.
- Krumsvik, R. J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode: Ei innføring*. Fagbokforlaget.
- Lundestad, M. (2021). Ledelse av team i barnehagen. I E. Skogen (Red.), *Å være leder i barnehagen*. (3. utg., s. 73-98). Fagbokforlaget.
- Meld. St. 24 (2012-2013). *Framtidens barnehage*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/2e8ad98938b74226bc7ff395839434be/no/pdfs/stm201220130024000dddpdfs.pdf>

- Moser, T. (2018). Motorikk, utvikling og læring - en kort innføring i grunnleggende begreper og forståelser. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg., s. 130-152). Gyldendal.
- Osnes, H., Skaug, H. N. & Kaarby, K. M. E. (2015). *Kropp, bevegelse og helse i barnehagen* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Röthle, M. (2013). Det lekende. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (Red.) *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg., s. 121-141). Cappelen Akademisk Forlag.
- Sandseter, E. B. H (2018). Det opplevelses- og spenningssøkende barnet. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3.utg., s. 54-66). Gyldendal.
- Schore, J. R. & Schore, A. N. (2008). Modern Attachment Theory: The Central Role of Affect Regulation in Development and Treatment. *Clin Soc Work J*, 36, 9–20.
<https://doi.org/10.1007/s10615-007-0111-7>
- Smith, L. (2002). *Tilknytning og barns utvikling*. Høyskoleforlaget.
- Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg., s. 345-363). Gyldendal.
- Tholin, K. R. (2021). *Profesjonsetikk for barnehagelærere* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- UNESCO & UNFPA (2018). *Implementation of sexuality education in middle schools in China*. UNFPA. https://china.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Implementation%20of%20CSE%20in%20middle%20schools%20report_final_eng.pdf
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Utdanningsdirektoratet. (2019, 12. november). *Barns beste* [Video]. Vimeo.
<https://vimeo.com/372592632>
- Utdanningsdirektoratet. (2022, 12. februar). *Beredskap: veileder om smittevern for*

barnehager. Udir. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/veileder-om-smittevern-for-barnehager/smitteforebyggende-tiltak/#>

Widerberg, K. (2001). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Universitetsforlaget.

Aasen, W. (2021). *Lederskjønn i barnehagen: En kunnskapsbasert praksis*. Fagbokforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1 Spørreundersøkelse

SMÅ BARNES UTVIKLING

Vi er tre barnehagelærerstudenter som skriver en bacheloroppgave om tema små barns utvikling. Vi vil fokusere på de minste barna, og ønsker derfor svar fra ansatte som jobber med dem.

Koronapandemien har påvirket alle aspekt ved hverdagslivet, ved at restriksjoner fra regjeringen har ført til at man må endre måten man er sammen på. I denne bacheloroppgaven vil vi se nærmere på hvordan restriksjoner og trafikklysmodellen har påvirket hverdagen til barna - og videre hvordan dette har påvirket barnas utvikling. Formålet med dette arbeidet er å tilegne oss kunnskap om temaet, og videre ta med oss og bruke denne kunnskapen i barnehagefeltet.

Gjennom denne spørreundersøkelsen håper vi å finne svar som kan belyse ulike resultat av de restriksjonene koronapandemien har ført med seg. Å svare på denne undersøkelsen er selvfølgelig helt frivillig.

Du får et valg om å legge inn e-postadressen din til slutt, men undersøkelsen er likevel helt anonym. Denne bruker vi for å ta kontakt med respondenter som vil delta på intervju. Dersom du velger å legge igjen e-postadressen din vil vi ikke kunne koble svarene dine opp mot denne. Hvis du skriver inn e-postadressen og leverer inn skjema kan ikke e-postadressen trekkes tilbake, men du kan likevel til enhver tid trekke deg fra å delta på intervju.

Hvilken aldersgruppe jobber du med?

- (1) 0-3 år
- (2) 3-6 år
- (3) 0-6 år

Vi ser at du jobber med aldersgruppen 0-6 år, og vi ønsker derfor å presisere at vi vil at du svarer med de minste barna (0-3 år) i tankene.

Takk for at du ville ta deg tid til å svare på denne spørreundersøkelsen, men vi vil høre fra ansatte på småbarnsavdelinger. Dersom du svarte feil er det bare å gå tilbake til forrige spørsmål.

Hvilken rolle har du i barnehagen?

- (1) Pedagogisk medarbeider/assistent
- (2) Barne- og ungdomsarbeider
- (3) Barnehagelærer
- (4) Pedagogisk leder
- (5) Spesialpedagog
- (6) Styrer
- (7) Annet: _____

Hvor mange år erfaring har du fra barnehagefeltet?

0 ———— ⊖ ———— 50

Hvor mange barn er det på deres avdeling/base?

0 ———— ⊖ ———— 50

Hvor mange ansatte er dere på deres avdeling/base?

0 ———— ⊖ ———— 20

Hvor mange timer var dere ute før korona? Gjennomsnittlig pr. dag

0 ———— ⊖ ———— 10

Hvor mange timer var dere ute under rødt nivå? Gjennomsnittlig pr. dag

0 ———— ⊖ ———— 10

Hvor mange timer var dere ute under gult nivå? Gjennomsnittlig pr. dag

0 ———— ⊖ ———— 10

Er dere mer ute nå enn før korona?

- (1) Ja
- (2) Nei
- (3) Vet ikke

Hvorfor er dere mer ute nå enn før korona?

Hvorfor er dere ikke mer ute nå enn før korona?

På hvilken måte har eventuelt økt utetid påvirket barnas grovmotorikk?

- (1) Har ikke økt utetid
- (3) Grovmotorikken har blitt mye bedre
- (2) Grovmotorikken har blitt litt bedre
- (4) Ingen endring

- (5) Grovmotorikken har blitt litt dårligere
- (6) Grovmotorikken har blitt mye dårligere
- (7) Vet ikke

På hvilken måte har eventuelt økt utetid påvirket barnas finmotorikk?

- (1) Har ikke økt utetid
- (3) Finmotorikken har blitt mye bedre
- (2) Finmotorikken har blitt litt bedre
- (4) Ingen endring
- (5) Finmotorikken har blitt litt dårligere
- (6) Finmotorikken har blitt mye dårligere
- (7) Vet ikke

Var dere oppdelt i kohorter under rødt nivå?

- (1) Ja
- (2) Nei

Var dere oppdelt i kohorter under gult nivå?

- (1) Ja
- (2) Nei

På hvilken måte har kohorter/mindre grupper påvirket relasjonene mellom barna?

- (2) Relasjonene har blitt mye bedre
- (1) Relasjonene har blitt litt bedre
- (3) Ingen endring

- (4) Relasjonene har blitt litt dårligere
- (5) Relasjonene har blitt mye dårligere
- (6) Vet ikke

På hvilken måte har kohorter/mindre grupper påvirket relasjoner mellom barn og personalet?

- (2) Relasjonene har blitt mye bedre
- (1) Relasjonene har blitt litt bedre
- (3) Ingen endring
- (4) Relasjonene har blitt litt dårligere
- (5) Relasjonene har blitt mye dårligere
- (6) Vet ikke

Deler dere barna inn i mindre grupper oftere nå enn før korona?

- (1) Ja
- (3) Nei
- (5) Ingen endring
- (4) Vet ikke

Hvorfor deler dere ikke i grupper oftere nå enn før korona?

Hvorfor deler dere i grupper oftere nå enn før korona?

Dersom du ønsker å utdype hvilken påvirkning koronapandemien har hatt på barns utvikling, kan du skrive det her:

Legg gjerne igjen en mailadresse som vi kan kontakte deg/dere på om dere ønsker å være med på et dybdeintervju om dette tema som vi kan bruke for videre skriving i bacheloroppgaven vår :) Det blir selvfølgelig helt anonymt.

Takk for at du tok deg tid til å svare på denne spørreundersøkelsen :)

Husk å trykke avslutt for å bekrefte dine svar.

Vedlegg 2 Intervjuguide

Problemstilling: Hvordan har små barns motoriske og sosiale utvikling endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen?

Barn utvikler seg forskjellig, og vi skal ikke sammenligne barns utvikling. Likevel ønsker vi å se på om koronapandemien *kan* ha hatt noen innvirkning på barns utvikling.

Hvilke tiltak har dere hatt på deres avdeling under koronapandemien, og har dere videreført noen av disse? Og hvorfor?

Rammeplanen vektlegger den allsidige utviklingen, men hvordan legger dere som personalet i bhg til rette for motorisk utvikling i hverdagen? Er det noe forskjell på tilretteleggingen nå i forhold til før eller under pandemien?

Er tilretteleggingen under pandemien noe dere har tenkt over, eller er det noe som bare er blitt gjort fordi regjeringen sier at det skal gjøres?

Hvilke forskjeller har du opplevd på barnas motoriske utvikling under pandemien, i forhold til tidligere?

Hvorfor tror du at du opplever disse endringene?

Hvordan leker barn ute fremfor inne?

Hvis du ikke har sett endring på motorisk utvikling:

Hva tror du er grunnen til at du ikke ser endring på den motoriske utviklingen?

Hvilke forskjeller har du opplevd på barnas sosiale utvikling under pandemien, i forhold til tidligere?

Vedlegg 3 Tematisk analyse i seks trinn

Oversatt fra nynorsk til bokmål.

1. Bli kjent med datamaterialet

1. Transkriber hele datamaterialet ordrett (Merk: David Silverman argumenterer mot å gjøre det!)
2. Fordyp deg i data, det vil si les grundig gjennom alt. Ta notat, marker tekst og skriv i marginen.
3. Let etter mening og mønster.

2. Lag de første kodene

1. Lag ei første liste med ideer og tanker om hvilke tema du har sett i datamaterialet.
2. Du «koder» datamaterialet ved å identifisere et aspekt ved data som framstår som interessant å analysere.
3. Arbeid deg gjennom datamaterialet og identifiser interessante aspekt ved hvert eneste intervju (eller dokument eller observasjonsnotat). Du kan bruke post-it-lapper, notere i marginen eller tusje med ulike farger. Du kan også kopiere relevante sitat fra de ulike intervjuene inn i et eget dokument som er tilegnet en bestemt kode. Her kan du også bruke programvare for kvalitativ dataanalyse.
4. Du koder så mange tema og mønster som du kan finne, og husk at hvert intervjuutdrag kan plasseres i flere koder.
5. Når du har kodet alt datamaterialet har du ei lang liste med ulike koder som du har identifisert i datamaterialet.

3. Let etter tema

1. Arbeid med å finne mer overordnet tema og samle de relevante kodene under slike mer overordna tema.
2. Tenk gjennom hva som er forholdet (tilhøve) mellom kodene, mellom tema og hva som er overordna tema og undertema.
3. Ved slutten av denne fasen har du et ferdig forslag til overordna tema og undertema og alle utdrag som du har kodet under hvert enkelt tema.

4. Gå kritisk gjennom tema

1. Kritisk gjennomgang av temalisten. Vurder om noen tema bør brytes ned i flere undertema, om et eller flere tema kan være grunnleggende problematiske og om de intervjuoplystene du har plassert under tema faktisk passer der.
2. Du vurderer også om et eller flere tema kan være problematiske, og om de utdragene du har kodet under hvert enkelt tema faktisk passer der.
3. Til slutt gjør du en ny kritisk vurdering av om dette kartet du nå har laget faktisk gir et godt bilde av helheten i datamaterialet.
4. Ved slutten av denne fasen har du ei liste over tema som du er ganske fornøyd med og som du synes passer godt til å beskrive datamaterialet på en relevant og treffende måte.

5. Definer og gi temaene navn

1. I denne fasen jobber du med å finne treffende navn på hvert tema, som du synes fanger essensen på en god måte.
2. For hvert enkelt tema må du identifisere hva som er «historien» for akkurat dette tema, og sjekke om det stemmer bra med det som er den overordnede historien du forteller på grunnlag av dette datamaterialet.
3. Ved slutten av denne fasen kan du gi en god og klar skildring av tema du har identifisert, og har funnet presise, treffende og fengende navn på alle tema, som gir leseren et innblikk i hva det handler om.

6. Skriv rapporten

1. når du har utarbeidet et tema så skriver du rapporten.
2. Finn gode sitat som illustrerer tema og undertema på en nyansert måte.
3. Du må fortelle en godt analytisk narrativ, en overtydende historie om datamaterialet ditt. Du må ha et argument som passer til forskningsspørsmålet.

Vedlegg 4 Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

Små barns motoriske og sosiale utvikling

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan koronapandemiens tiltak i barnehagen har påvirket småbarns motoriske og sosiale utvikling. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å se på hvordan koronapandemiens tiltak har påvirket små barns motoriske og sosiale utvikling. Vi vil undersøke dette gjennom spørreundersøkelse og intervju av ansatte i barnehagen. Videre ønsker vi å ta med oss funnene vi gjør ut i vår praksis i barnehagen. Beskriv formålet med prosjektet mer inngående og si noe om omfanget.

Problemstillingen vi skal undersøke er “Hvordan har små barns motoriske og sosiale utvikling endret seg i takt med at koronapandemien har påvirket barnehagehverdagen?”

Dette er en bacheloroppgave på barnehagelærerutdanningen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet, Bergen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi har i forkant av intervjuet hatt en kvantitativ spørreundersøkelse. Denne undersøkelsen er for barnehagepersonalet som jobber med barn i alderen 0-3 år. I denne undersøkelsen har informanter fått mulighet til å legge igjen sin e-postadresse, dersom de ønsket å ta større del i vår undersøkelse. Vi har kontaktet de som la igjen sin e-postadresse, for å gi de mer informasjon. I tillegg vil vi ta kontakt med ansatte på småbarnsavdelinger i et utvalg barnehager rundt om i landet, for å gjennomføre intervju med disse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du fyller ut et spørreskjema. Det vil ta deg ca. 5 minutter. Spørreskjemaet inneholder spørsmål for å kartlegge om koronapandemien har påvirket den sosiale og motoriske utviklingen hos små barn, og eventuelt hvordan. Dine svar fra spørreskjemaet blir registrert elektronisk og anonymt. I etterkant av spørreundersøkelsen vil vi gjennomføre intervju med noen respondenter, som kan gi oss mer utdypende svar rundt vårt tema. Dette gjøres ved hjelp av lydopptak, som i etterkant skal transkriberes.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Vi bruker SurveyXact for å samle inn og lagre data i vår spørreundersøkelse. Det er kun vi studenter som har tilgang til analysen av denne undersøkelsen - og dermed alle opplysninger vi mottar.

I spørreundersøkelsen er det frivillig å legge inn en mailadresse. Mailadressen vil ikke kunne kobles opp mot resten av svarene i spørreundersøkelsen.

I intervjuene bruker vi lydopptaker som tilhører høgskulen. Vi vil i etterkant transkribere intervjuene.

Deltakerne vil ikke bli gjenkjent ved publikasjon av oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 25.05.2022. Alle personopplysninger slettes etter innlevert bacheloroppgave denne datoen.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene

å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende

å få slettet personopplysninger om deg

å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Høgskulen på Vestlandet ved *veileder* Telefonnummer: E-postadresse:

Vårt personvernombud: Telefonnummer: E-postadresse:

Student: Telefonnummer: E-postadresse:

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Aihua Hu

Prosjektansvarlig

Eventuelt student

(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *bacheloroppgave om små barns motoriske og sosiale utvikling*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

.. å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)